

ప్రతిదినము ప్రకటింపఁబడును. ౩౦౩౨౪

9. } చెన్న పట్టణము 1922 వ సం॥ ఆగస్టు నెల 2-వ తేది బుధవారము { No. 105
మొదటి } చుండుభి నా మ సం వత్సరము, శ్రావణ మాస శుద్ధ దశమి ౧౦. { సంచిక ౧౦౫

శ్రీవాల్మీకి రామాయణము అంధ్రవచనము.

మొదటి సంపుటములు: ౯ భాగములు ఏకకాలమున కొనువారికి	రూ॥ ౧౧ ౦ ౦
మొదటి సంపుటములు: బాల, అయోధ్యాకాండములు- ౧ సంపుటము	ర ౪ ౦
ఆరణ్య, కిష్కింధా, సుందర కాండములు- ౧ సంపుటము	ర ౪ ౦
యుద్ధకాండము-మూడు భాగములు, ౧ సంపుటము	ర ౪ ౦
శ్రీరామకాలనిర్ణయము	౦ ౮ ౦

ఆర్. వెంకటేశ్వర్ అండు కో., ఆనందముద్రణాలయము, మదరాసు. (1)

ankateshwar and Co, Publishers, Loane Square, Madras

ప్రథమ సంవత్సరమునందే మంచి లాభము గిట్టును (155)

బెంగాల్ స్పిన్నింగు అండు వీవింగు కంపెనీ, (లిమిటెడ్)

THE BENGAL SPINNING & WEAVING COMPANY, Ltd.

హెడ్ ఆఫీసు, 172, బాబజారు వీధి, కలకత్తా.

మూలధనము రూ 12,00,000 లు (పందెండు లక్షల రూపాయలు)

మూలధనము హెచ్చించుటకు అధికారము గలదు.

కర్మాగారము స్థాపించబడియున్నది. అన్ని రకముల ధోనములు, చీరలు, వర్తింపులు, కోటింగులు, బెడ్ షీట్లు పలుమాదిరిల ఖద్దరు వస్త్రములు తయారు చేయబడుచున్నది. దినము 1-కి వెయ్యి గజముల గుడ్డ తయారుచున్నది. బావాటాలు గుత్తముగా పుచ్చుకొన బడినవి. మద్రాసు రాజధానికి కొన్ని వాటాలు మాత్రమే ఉంచబడియున్నవి. వాటాలను విక్రయించుటకు ఏజెంట్లు కావలెను.

ములు తెలుసుకొన గోరువారు ఈ దిగువ చిరునామమునకు తెనుగు భాషలో వ్రాసుకొనవలెను.

జి. ఆర్. గుప్త, కొత్తపేటవీధి, బెజవాడ.

G. R. Gupta, Kottapeta Street, Bezvada.

ఓటో మోహిని

2833

మీరు బయటపోయి వచ్చినతరువాత చాలా బడలికయుండు నప్పుడు, వెండిండ్లు, విందులు- జరుగు పుడు దీని సుఖమొగించిన మంచి సువాసన నిచ్చి ఆనందమును, సుఖమును కలుగజేయును.

రోబినియా తైలము

కేసరికాలములో ఉపయోగించుటకు నచ్చిన శీతములకు చూడయు సౌందర్యమును యిచ్చును. అనేక స్త్రీలు ఉపయోగించుచున్నారు. ప్రపంచమున ఈ తైలమును ప్రతిదేశములలోను అమ్మకము. ఎల్లచోట్లను విక్రయించబడును.

ఓటో మోహిని ధర బుడ్డి 1-కిరూ 2, 1, 0-12-0, 0-8.
రోబినియా తైలము ధర బుడ్డి 1-కి రూ 1-0-0

Shyam & Co, 6, Bunder st, Madras. వీయం కంపెనీ, రీబిందరు వీధి, మదరాసు

ంద్రజాల మహేంద్రజాలము

(1-688) ఈ అపూర్వగ్రంథములో జర్మనీగారడీ, యో- హాన్స్ లాఫుము, ఇంగ్లీషు ఇంద్రజాలము, మంత్రకాస్త్రము, వైద్యము, యంత్రములు, అమెరికావారి చీట్లపేక తిమా విచిత్రనిరీదవిద్యలు గలవు. ఇంతేగాక మనుష్యుని ముచేయుట, మామిడిచెట్టును పుట్టించుట, జీవముతో ధియగుట, శరీరములేని తలకాయచేత మాటలాడించుట మొదలగు విచిత్రములు అనేకము లున్నవి. ఈ పోత్రము గుభావలో అతి సుభావమైన శైలిని వ్రాయబడి యున్నది. గ్రంథమును చదివిన అత్యద్భుతముగా మేజిక్ చేయగలరని గ్రంథీ యిచ్చుచున్నాము. దీనికేల రూ 4-0-0. త్వరపడు.

ఆర్. జనార్దనంనాయుడు, ఒంగోలు, గుంటూరుజిల్లా.

అన్నియు మందులేనా?

ఆశ్చర్యశీలపదనివారిణి

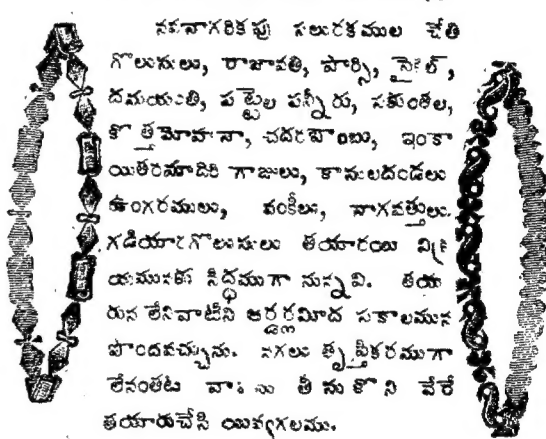
కాలు ఫుట్టకలెవెరిగి, పిక్కలు తొడలు, లావయియుం డైన బూరకాలు అనబడును. పిక్కలయందుగాని తొడలయం దుగాని లావుగలిగి నల్లనై యుండిన వల్లీకమనబడును. కాళ్ళు నల్ల నై దురదతోమాడి చక్కముపొట్టువలె రాయుండిన శీ పద మనబడును. వైదికములలోనుండు యేనాతిబోదకాలు నయినను లోనికి, పయికి మందులు నేవించుటవల్ల 3 దినములలోనే నీరు యిగిరి, కాలు చులకనై వారముదినములలోనే పూర్తిగా నివారణయగును.

లోనికి పయికి ఉపకరించు మందుల 1 పెట్టు 4-0-0.

రెడ్డి అండు కంపెనీ.

గోపాలపురం, కొత్తపేటపోస్టు, గోదావరిజిల్లా,

మొదటిరకం సవరం బంగారుచే తయారు కాబడిన

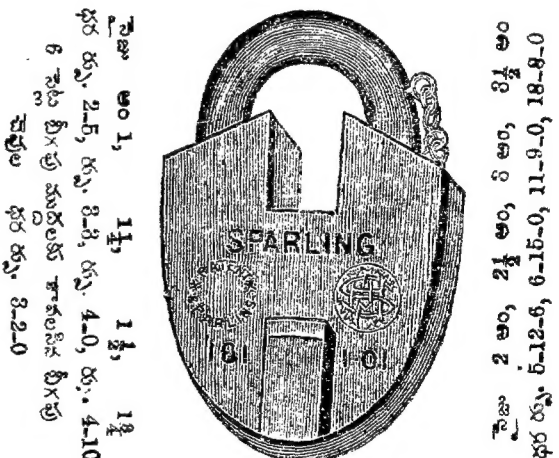
ఉమ్మడి రామయ్య శెట్టి గురుస్వామి శెట్టి

(1842) అండు కంపెనీ, నగల వర్తకులు,

649 చైనాబజారుగోడ్డు, మద్రాసు.

“స్పార్లింగ్” వేటెంటు

చీగపు ముద్దను ఉపయోగించుట

చీగపు చెవులు మార్పుకొననప్పుడు చార్జి ప్రత్యేకముగా ఇయ్య నవసరములేదు. ముఖ్యమనింతు:-

ఈ తర ప్రత్యుత్తరములు ఇంగ్లీషులో వ్రాయవలెను.

The "Sparling" Patent Lockworks, P. O. Aligarh, U.

గృహ నిర్మాణము 109

కృష్ణా, గుంటూరు, హైదరాబాదు, గోదావరి, విశాఖపట్టణము, గంజా మూ జిల్లాల వారికి, హెచ్చరిక.

మా స్వంత పడవలమీద సంగ్రహించి. శేట కలవ తెప్పించుటచే నవతగా ప్రత్యక్షమైన, శే. మానులు కమ్మబా, దూలములు, రవునుకుండు చిల్లంగానున్న వర్తకులకు టోకు ధరలకున్న విక్రయించు చున్నాము. చెన్నపట్టణం శేట్టికంపెనీ మా కెట్లు తప్పకు, రయిల చార్జీలు తూడా తిక్కగ నుండును, కావలిస్తే వారు, ఇట్లు వ్రాయవలెను.

ఆ. సుబ్బారాయుడు కంపెనీవారికి,

శేట కలవవర్తకులు, కాకినాడ.

మెలా పూడు - మదరాసు

మహాత్మునకు కారాగృహప్రాప్తి

ఉన్నతమతాదర్శక పూరుషుడు

అండనులో మేనెల 14-వ తేదీన డాక్టరు వాల్మీకి వాల్మీకిగారు

గాంధీ మహాత్ముని గురించి యీ క్రింది మతోపన్యాస మొనగిరి

కారాగృహ విధానము (పప్ర) యోజనము బ్రిటీషు జి. డి. మె. గారు నడిపియుండిరి. కారాగృహవాసము దోషులను మంచి మార్గమున తీర్చుటలేదు. ఇంక 6 సంవత్సరములు కారాగృహమునందుండిన మాత్రమున గాంధీమహాత్ముని హృదయమున ప్రవేశించుచున్న అయిదవ భావములు అంత మొందగలవా? భారతదేశపు కారాగృహము లెట్లుండవో నాకు తెలియదు గాని డిటేల 80 వందల మాపికాట్రెడిలు ఒక వాగులలో డిటేల తొమ్మిది వందలవరకు చదివిన ఆ దేశపు కారాగృహ వాసములను కిది నిర్దేశమైనచో అచ్చట కారాగృహ వాసములలోనుండి నుండునని చెప్పవచ్చును. ఇదిగాక ఆ దేశము నందు కారాగృహములు నిండి యున్నవి ఊహించవచ్చును. అనేకు హిమచల పర్వతము నిర్బంధవిధానము విచ్ఛలవిధిగా ఉపయోగించబడుచున్నది. బాలురు కృద్ధులు, సుప్రసిద్ధులు జాతీయనాయకులు సుకుమారులగు నారీయులు ఉత్సాహ పూరితులు పరిపూర్ణముగా నిర్బంధించబడుచున్నారు. నూతన భారత చరిత్ర మనకందెలమడుచే ప్రదర్శింపబడుచున్నది. దొంగలు ద్రోహులు ఎట్టికీ విధింపబడునో అట్టి కీడునే గాంధీమహాత్ముడు బ్రిటీషు ప్రభుత్వమునా విధించి యున్నారు. గాంధీగారి విషయమై నేటిదిము కొంత చెప్పవలసింది.

సుప్రసిద్ధులగు మూడునామధేయములు నాకిప్పుడు సురక్షితము నున్నవని, కాత్రిఫోర్థక నిపుణులలో జి. సి. బోనుగారు ప్రఖ్యాతులు. కవిత్వములలో రవీంద్రనాథ టాగూరు గారు ప్రేమలు. మహానాయకులలో గాంధీగారు ఉత్కృష్టులు. ముఖ్య భారతీయులే. ప్రాతసాంప్రదాయముల పటత్వము అంతమొందుచున్నపుడు ఒక మహాపురుషుడు దుర్బలించి నూతన పరిస్థితుల నేర్పరచి శాంతిని సౌఖ్యమునకు మార్గమును చూపుచుండును. బ్రిటీషులో మహాత్ముడొకరిని నమ్ముచున్నాను. ఇటీవలు ఆవతరించుటచే సంచలనము కలుగుచుండును. ప్రభుత్వమువారి నిరోధము ఈనూతన ప్రబోధమును మరింత ప్రజ్వలించ జేయుచున్నది. అధికారులు జేరువిధమున ప్రరమించుట వీలులేదని చెప్పవచ్చును. అట్లున్నచో వీరు దేశముల ఆభిప్రాయములను వ్యతిరేకము వీలవరిపాలించు చుండవలయునో తెలియజేస్తుంది.

మహాత్ముని భయము

ఉదాత్తభావములను మహానాయకుని కారాగృహమునందుంచుటచే ప్రాగ్భవమునందు వ్యాపించుచున్న స్వాతంత్ర్యోత్సాహమును బంధించుచున్న ప్రభుత్వమువారు తలచుచున్నారు. నాయకుని దేశమును బంధించుచున్న గాని ప్రజలను నులయించు దృఢముగా నాటుకొనియున్న యీ నాయకుని బోధలను మరలించ చేయుట అసంభవముగా? గాంధీమహాత్ముడు అవతార పురుషుడని పలువురు భారతీయులు నమ్ముచున్నారు. వీరికన్న ఎక్కువ స్వార్థహితులు, త్యాగవంతులు ప్రపంచ చరిత్రయందు చేకొక్కరు కానరాదు. మానవోద్ధానమున కై నిష్కల్మష హృదయముతో ఎట్టి త్యాగమైనను గావించగల మహానీయుడు. పరమయోగుల వలెనే తన శక్తిహీనతను తాంగీకరించుచుండును. భారతోద్ధరణమే జీవితోద్దేశము కాకమున చెప్పకు. పరమాత్మతో గాంధీగారి యాత్మ విలీనమై యుండుటచే మానవుడనినవారికి కొంచమైన భయములేదు. అందున ఒక్క నిమిషము మాత్రమువారికి సంభావము భయము కలిగించుచుండును. ఈ పరితీ సమయమునందు భారతీయులు కాలము దమకొలిచి త్యాగము అహింసా సూత్రములను త్యజింపించి, ఇట్లమే శరణ్యుని నమ్మి దేశమును మహాత్ముడు భయపడుచుండును. అట్లే భారతదేశమునకు మహాత్ముని నమ్మగల సంబంధము అంతమొందును. వ్యవస్థాపకములకే భారతదేశ దుర్లభతనని చింతించును, ప్రార్థన తపస్సు ఉపవాసములతో గాంధీగారు ప్రాణత్యాగము గావించుకొనెదరు. ఇట్టి మహాపురుషుని ప్రతిఘటించుటకు కాస్తాధీశులకు సామ్రాజ్యాధీశులకు శక్తివాదు. వారి ప్రయత్నములు నిష్ఫలములు.

మహాత్ముని నిర్బంధించుటచే భారతదేశాభివృద్ధి నిర్బంధించ బ్రిటీషు అధికారులు సమకట్టిన చెప్పవచ్చును. ఇదియొక కొత్త ప్రయత్నము కాదు. ఆ గొప్ప భండమునందు వ్యాపించిన ప్రబోధము మతన ఆద్యములను నెలకొల్పింది. పుణ్యదేవ ప్రవాహమువలె జాతీయందలి కల్పనముల తొలగింప ప్రయత్నించుచున్నది. నుద్యోగాననే ధర్మము, అస్పృశ్యతా దోషనివాస, సాంఘిక వికలత్వము, వీటిన్నీటిని సమస్యము జేయు అహింసాధర్మము యీ ఉద్యమమునకు పునాదులవలె నున్నవి. ఈ ప్రయత్నములు ఫలించిన ప్రపంచ చరిత్రయే మార్గము. భావములు ఉత్కృష్టములు ఆ కలయములు శ్రేష్టములు, ఈ మహా సంక్షోభము నందు దృఢించెడి ప్రతిఘర్షణమతాదర్శ ఉన్నతమతాదర్శక పూరుషుడగు మహాత్ముని తేజోవంతము విప్రవాసునిలవలె, భారతీయుల ప్రాచీన సంప్రదాయ ధర్మములు బోధించుచున్నది. జాతులవ్యత్యయ స్వాతంత్ర్యము పొందకలయుననన ప్రతిఘటన దౌర్జన్యమును నిప్రవాహముతో భరించవలెను. సామ్రాజ్యపు కర్వకత్తులను ప్రతిఘటించుచు కేవలము భారతీయుల మాత్రమే కాక మానవుల మాత్రములను సాపేక్షించుటకు వీరు పోరాటములనుపుచున్నారు. వాక్యాంతర్యము, స్వయంవిద్యార్థికారము, న్యాయపరిపాలనము, ఆత్మస్వాతంత్ర్యమునకు, వీరు పోరాటము సలుపుచున్నారు. ఇట్టి గొప్ప ఆశయములతో మహాత్మి సమర్థతను బ్రిటీషు సామ్రాజ్యమును వీరు ప్రతిఘటించుచున్నారు. కత్తిలేరు. ఇద్దరులేదు. సత్యమే సాధనము. సాటిలేని సలుకు బడియే సహాయము. భారతదేశమునందలి పరిస్థితుల మహిమ అసమానమైనది ఇది కేవలము భారతీయుల సంగ్రామము కాదు. భారతీయుల ప్రయత్నములకల్ల ప్రపంచమున కంతయు స్వాతంత్ర్యమును సమస్య. స్వాతంత్ర్యమే కాక ఉన్నత జీవితవిధానము కూడ ఏర్పడవచ్చును.

మహాత్ముని కేసువిచారణ

గాంధీమహాత్ముని బ్రిటీషు ప్రభుత్వము వారిక అభియోగము తెల్పిరి ప్రభుత్వముపట్ల అయిదవ భావములు తనకున్నవని గాంధీగారు అంగీకరించిరి. సంతాపముతో న్యాయమూర్తి తనభగ్యమును నిర్వహించెను. నిందితునియెవల తనకు గల గౌరవమును ప్రకటించెను. రెండువేలసంవత్సరముల క్రింద జరిగిన చరిత్రాత్మక మగు విచారణ భావమునకు నమ్ముచున్నది. ఆరోపన వ్యాయాధిపతికి కేసువిచారించి నిందితుని శిక్షించుట కంతమాత్రము ఇష్టము లేకుండెను. ఆ యూసుకు ఈ భారతీయుడు ఒకటే నేర మొనర్చి. బైబిలు నందలి యీక్రింది భాగమును మీరు గమనించుడు.

“వాల్పూడు యేసుక్రీస్తును వైలేటు (రోమున న్యాయాధికారి) నద్దకు తీసికొనిపోయిరి. ఇతడు జాతికి దుర్బోధనలు చేయుచున్నాడు. ప్రభుత్వము వారికి కప్పము చెల్లించ కూడదని చెప్పవచ్చునా అని వారతని నిందించిరి.” ఉత్తమ మతమునకు చేరిన వాకినె అధికారము చెలాయించుట కష్టతరము. నింక శాధికారులు యాసత్యమును గ్రహించి మహా ప్రకృతును శిక్షించుచుండురు. ఏనుక్రీస్తువలెనే గాంధీగారు కూడ తాజీనుజీవితమును నిర్మత్యము చేయులేను. నైతికజీవితమునకు ఇబ్బందులను తొలగించి సుగుణములను అభివృద్ధిపరచుటకును, ఆత్మోద్ధరణమునకును, రాజకీయ స్వాతంత్ర్యముక సాధనము. కావుననే గాంధీగారు ప్రజల రాజకీయజీవితమును పరిశుభ్రపరచు సమకట్టిరి. అయిన ఇందుకొరకే వీరు గౌరవింపబడుటలేదు. నూతన మతసాధకు డగుటచే వీరి కీర్తి ప్రపంచమంతయు వ్యాపించుచున్నది. వీరిసందేశ మొక నూతన మతముగాని నూతనవిధానము కాదు. అసహాయాద్యమును ఆత్మపారిశుధ్యమున కొకసాధనమని వీరు చెప్పుచున్నారు. ఇంతేకాక మానవోద్ధానమున కిది సాధనము. మానవుని నైతికాభివృద్ధికి విరుద్ధము లగు పాశ్చాత్య నాగరికతాభావములకు ప్రబల శత్రువు.

గాంధీమహాత్ముడు విభిన్నసమస్య కాదు, విప్లవకారుడు కాదు. భారతీయుల దుర్లభ నీతిబాన్యాప్రపరనములకు వీరు పాశ్చాత్య నాగరికతలని దుష్ఫలితములను గ్రహించిరి. పరాధీన

తన కలిగిన భావనావ్యయనకు వీరు చిందించిరి. అందుచే వీరు పాశ్చాత్య నాగరికతను దూషించుచున్నారు.

వీరు అధికమగు దేవావలంబియు లేనివారు. ఆయన యొక్క వయస్సురాలుగా నున్నతరుణి యంతమాత్రము, సూర్య పానుల బరువుండును. ఇట్టి గొప్పసంగ్రామమునకు నాయకత్వము వహించుట అశక్యకరము. బుద్ధిబలముకూడ అధికముగ లేదు. రమ్యోష్ణ నాయకులకు వీరికన్న అధికమగు బుద్ధిబలము గలను. ప్రజలయందు ఉద్రేకము కలిగింపజాలిన వక్రత్వకక్షికూడ. లేదు. వీరు కాలముగ కారణకార్యములను తెలుపుచు ఉపన్యసించుచుండును. ఉద్రేకము పురిగొల్పురు. ఉన్నత ఆకర్షణములను బోధించెదరు. “విజయము ముఖ్యము కాదు. త్యాగమే ముఖ్యము. విజయము ముఖ్యము కాదు. బాధానుభవమే ముఖ్యము” ప్రపంచమునదిట్టి ‘విప్లవకారుడు’ ముందొచ్చుడు జన్మించియుండలేదు. ఇంక వీరిపలుకుబడికి గౌరవమునకు కారణమేమి. వారిభావములు పశువులనులెనవి. వారిప్రవర్తనము నిష్కలంక మైనవి. అపారమగు దయ అసద్భక్తమగు త్యాగములవాగుటచే భారతీయులు వీరిని దైవాంత సంభూతులని భావించుచున్నారు. న్యాయవాదివృత్తి వదలి ధనమునకును సుఖమునకును అశ్రద్ధ: దానిద్యమును సంతోషముతో స్వీకరించిరి. సమస్తభోగములను విశ్వరూపును వలలుకొని అస్పృశ్యులు అనుభవించు ఘోరత్యాగద్యమును సంతోషముతో అంగీకరించిరి. ఇట్టివారిచే భారతీయులు దైవతుల్యులుగా గౌరవించెదరు. స్వర్ణమును ఇద్దమును కిరీటమును ఆరాధించు పాశ్చాత్యులు యానూత్ముమును గ్రహింపజాలరు.

భారతదేశమునందలి ఆకా. తికి ఎన్నియో కారణములున్నవి. పరాధీనత దుష్ఫరము. సామ్రాజ్యమునందలి ఇతరభాగములందు భారతీయులు ఆగౌరవింపబడుచున్నారు. శ్రేష్టజాతు లభివలనియు, శ్రేష్టతెరజాతులు అసమర్థులనియు సిద్ధాంతము గావించబడింది. డిటేల 16 వాయువిమానములు ఆకాశమార్గమున సంచరించుచు బాంబులు విసిరి వైచెననియు పురుషులు పశువులు అధికముగ మరణించెననియు రూటరు తంతివార్త పంపెను. బాంబులకు విచక్షణజ్ఞానము లేదు కదా? స్త్రీలు, బాలురు కూడ మరణించి యుండురు. సామ్రాజ్యమిట్లు పరిపాలింపబడుచున్నది. ఇందుకుతోడు పాశ్చాత్యుల దౌర్జన్యము, సా. ఘికవివక్షత, రాజకీయస్వాతంత్ర్యహీనత, ఘోరమగు దాంధ్యము, ఔనుము, ఆంగ్లే వాధికారుల అసాంకారము దుష్ఫరములయిన్నది. టాగూరుగారు తన బిరుదచిహ్నములను ఏల విసిరి పారవైచిలో మనము గ్రహింపవచ్చును. ప్రపంచము వాక్యాంతర్యములేను. వార్తాపత్రికల స్వాతంత్ర్యము లేదు. సభలు జరుపుటకు స్వాతంత్ర్యము లేదు నాయకులందరికు కారాగృహవాసము ప్రాపించినది. విప్లవనకు అనుకూలమగు పరిస్థితి తేర్చబడి యున్నది. అయినను గాంధీగారి ప్రబలకైతే ఎట్టి అసర్థము కలుగలేదు గాని ప్రభుత్వము వారు మాత్రము తమ స్వాతంత్ర్యనిరోధ ప్రయత్నములను మించుకొనలేదు. భారతదేశమునందలి మనప్రతినిధు లిట్టి వైమునకు పాల్పడిరా?

బ్రిటీషువారి దౌర్జన్యమునకు భారతీయులకు విశ్రమములేదు. ఇంకవరకు భారతీయులు సామ్రాజ్యము: దుండవలయు ననియే కోరుచుండిరి. ప్రస్తుతం వేరు విధమున తలచువారుకూడ కొందరున్నారు.

ఈ శిష్టులను అంతమొందించుటకై భారతీయులు ధర్మను ప్రయత్నించుచున్నారు. బుద్ధుడు, క్రీస్తు, టాగూరు గార్ల బోధనలు ఆదర్శములయ్యెను. సాత్వికనిరోధమే శరణ్యమని గ్రహించిరి. ప్రతిఘటన తుపాకులతో వందలకొలది సోదరులను చంపుచున్న ప్రతిక్రియ ఆశించన యుండకూడదు. నిరంకుశాధికారమును అపారమగు ప్రేమచే నిర్జిత్తు చేయుట చేయవలయునని భారతీయులు సంకల్పించుకొనియున్నారు. ఇతరత్రుకాదు, పిరికితనము కాదు. ఇదిపశుబలమును త్యజింపించి కల్పబలమును వైతికబలమును స్థాపించుట. గాంధీగారి నైతికబలము నకును సామ్రాజ్యపు నైతికబలమునకు సంగ్రామము జరుగుచున్నది. విజయశిష్ట ఎన్నని వరించునో తెలియవచ్చును.

అహింస ప్రాగ్భవములకు ఉత్తరభగ్యము, స్వప్రముగ, శాంతముగ, దృఢమగు ఆత్మవిశ్వాసముతో దౌర్జన్యరాహిత్యమే శరణ్యమనియు, బాధానుభవమే శ్రేష్టమనియు గాంధీగారు అనుచురులకు బోధించుచున్నారు. జెనాడు గలుగుట అధర్మము, అపాశ్యము. శత్రువులను ప్రేమించవలెను. ప్రతిఘటన చంకవచ్చిన సంతోషముతో చచ్చుటకు సిద్ధముగ నుండవలెను. లేక సంతాపము లేక కారాగృహమునకు పోవలెను. తమ భిక్షములను నిష్కరించుచుండవలెను. దౌర్జన్యనకు కడగిన అక్షిర్తి సిద్ధము. ఇదియే గాంధీగారి ఉద్దేశ: సందేశము. ఘోర కృష్ణము లొనర్చిన జెనరులు దైవము శిక్షించవలయునని వీరు కోరుటలేదు. నునకెత్తువును ప్రేమిచుండవలయునని వీరు పలుమారు నొక్కితెచ్చుచున్నారు.

13 వ నిఖిలభారతాయుర్వేద వైద్య సమ్మేళనము మూలికలు, ఔషధములు ప్రదర్శనము

పూనానుండి వచ్చు ఆయుర్వేద పంచానన కృష్ణశాస్త్రి కవడే,

బి. ఏ గారి అధ్యక్షత క్రింద

[246]

గోదావరి నది తీరమున రాజమహేంద్రవరమున

ఆగష్టు 5, 6, 7 తేదీలలో జరుగును

ఆయుర్వేదవైద్యులు, ఆయుర్వేదాభిమానులు మొదలగువారందరను తప్పక సమ్మేళనమునకు వచ్చి, ఈ సమ్మేళనమును జయప్రదము గావించినతలె నని యిందుమూలముగా అందఱికిని ఆహ్వానము బంపుచున్నాము.

కలకత్తా-మద్రాసు తైనుమీదుగా రాజమహేంద్రవరమున్నది

లోకమాన్యుడు

టి. యల్. వాస్వాని

తిలక్ మహాశయుని క్లాఫింనువారు, ఆయనను రాజకీయజీవితమునను, కాస్త్రజ్ఞానమునను, రాజనీతిజ్ఞానమునను, సంకల్పశక్తియును నుపయోగించుచు, ఇంతింతటి అతని యోధుడుగా డా? అలభ విమర్శించు, ఆయనను బ్రాహ్మణుడని బ్రాహ్మణాధికారమును ప్రోత్సహించినవాడనియు దూషించిరి. ఆపూరు మండలివాడో అయినా అతని కార్యక్రమము మేమో వాని ప్రహేళిక చేసెను. ఈ బ్రాహ్మణుడు లక్నోలో ప్రసంగించుచు నిరంకుశభారమును భరించుచు గానించి దేశపాలనమునందెక్కువభాగము పొందుటకన్న మహావ్యధియులభించిననుసమ్మతిమేయని చెప్పెను. ఈ బ్రాహ్మణుడు ఆధునిక భారతదేశమునందండకాక కన్న నెక్కువగా ప్రజాసామాన్యుని ప్రేమి చెను. ఈ బ్రాహ్మణుడు భారతదేశము కొంతైత్యుత్రియుడాయెను. తిలక్ జీవిత సంతకమును భారతపురోభివృద్ధికి యోగ్యతగా పోరాడుచుండెను. తిలక్ శక్తివంతుడు నిరంకుశభారాధికారాధ్యక్షత్వముతో పోరాడెను. ఆయన ముఖ్యము జైలులును వెళ్లెను. చెజనాలనుండి విడుదలయై వచ్చినపుడెల్ల మహాత్మాగాంధీతో ఆయన పోరాడెను. అధికారదేశము పూజించువారు పీడనమును విధ్వంసించుచు, తిలక్ సహనమును జైలులు లో మర్చిలకు చేతులు అల్లుచునుటయు, గోడలకు రంగుచేయుచునుటయు యెట్లుండునో నాచింపుడు. చెరసాలలోనుండగానే ఆయనకు ఆతిమాత్రవాధి సంక్రమించెను. అయితే 1898 లో విడుదలయై న పిదప మరల సరంధమును ప్రారంభించెను. పది సంవత్సరములైన పిదప వారాయనను మరల నిష్కంధించి రాజద్రోహ నేరమునకై విచారించిరి. ఆయనంత్వముల శిక్షాభిధిరి. మందతేజ పంపి ఒకచిన్నదిగా బంధించి యుంచెను. వారు 1914 సంవత్సరమున అధికారి ఆయన యింటి యెదుట దెచ్చి విడుదల చేసిరి. వారలకు గుండెలో జడుత్వములేదు. ఆయన కెట్టిభయమును లేదు. ఆయనకు మరల సరంధము సారంభముజేసెను. ఆగోగ్యము శిథిలమగుచున్నను, ఆయన భారతదేశ మంతటను ప్రయాణములు జేయుచుండెను. అప్రయాణములలో ప్రజలు ఆయనయెడల తమ భక్తిని వెల్లడించిరి. ఆయన స్వరాజ్యము మన జన్మస్వత్వముని ధైర్య విశ్వాసములతో నుపన్యసించెను. తిలక్ జీవితము కర్మధీని జీవితము. అజీవితము నాటక రూపముగ రచించి నాట్యరంగమున ప్రదర్శింపదగినది.

ఈయోధుని మానసమునుండి నిగ్రహసిద్ధాంతము వెడలెను. విన్నపముల సంపు రాజకీయవ్యవహారములు నిరర్థకములని తిలక్వలె మునుంగుచును విస్మయముగను యే భారతనాయకుడును కనుగొనలేదు. సకమాంధోళనమునందు ఆయన కెట్టివిశ్వాసమును లేదు. అస్వాధీనులగు ప్రజల కెట్టిప్రభుత్వ నిర్మాణమును లేదని ఆయనగ్రహించెను. "మనకున్న ప్రభుత్వనిర్మాణము శిథిలస్థితియే" యనితిలక్ చెప్పెను. తిలక్ స్వరాజ్య పక్షపత్తివాది యనియు, పరిణామము మానవస్వభావములకు విరుద్ధముగ పోరాడుచుండె ననియు చెప్పవలెను, పరిణామము చాలకీడ్చుచు

విధానమును సంకల్పించి లక్ష్యముజేయుక పోయిరి. తిలక్ పరిణామమునకు గాని మానవ స్వభావమునకు గాని విరుద్ధముగ పోరాడి యుండలేదు. డాక్టరుచెప్పిన ప్రకృతిపరిణామసూత్రము, ప్రాణధారణ సంరంభమే. ఎప్పుడోజాతి స్వరాజ్యములను ఉపాయములుగా పొందిరి? తిలక్ కన్యాయోగియై సం తోషముతో నిరంకుశాధికారప్రభుత్వమును జయించి, యోధుని యానందముతో ప్రతిఘటింపెను. తిలక్ సత్యాగ్రహవరుడని యెందరకు దెలియును? నిగ్రహవిధానమునకు దేశము సంస్థము గాలేదని ఆయన కనుగొనెను. దేశమును సంస్థము జేయునలెనని ఆయన యూహించెను. దేశమును సంస్థము జేయుట యనగా రాజకీయవైద్యముల నిర్మించుట. నిర్మించవలసిన రాజకీయవైద్యములు నాకు మూడుగ తోచుచున్నవి (1) ఏకాదేశము (2) జాతీయప్రవృత్తి (3) కష్టానుభవేచ్ఛ.

(1) ఏకాదేశము :—స్వరాజ్యము మన జన్మస్వత్వమనియు, మనకుండరమును ఈసంస్థానములో శిక్ష మై నిలువబడవలెననియు తిలక్ యెన్నియోసారులు చెప్పెను. "మనలో భేదాభిప్రాయములు లేకుండ నింకొకరు ప్రవేశించుటకు చొరవలేకుండా జేయవలెను. రాజకీయ విధేయముల నెక్కువజేయుట అత్యవశ్యక జేసి కొనుటయగును" అని ఆయన చెప్పెను (2) జాతీయప్రవృత్తి: ఇది సాక్షాత్కరింప సంకరమగు మనమీ సంస్థానమునకు విజయము చేకూర్చుటయై. తిలక్ శివాజీపంతుగ నెలకొల్పి, బహిరంగ సభలలో నుపన్యసించి ప్రజలలో భావోద్రేకమును గలుగజేసెను. (గామములలో ప్రచారము గావలయునని ఆయన చెప్పెను. 1896లో ప్రాచుర్యము ముఖ్యముగా గ్రామస్థులకు రాజకీయవిద్యను బాగుగ అలవయును" అని ప్రాసెను. (గామములకు స్వరాజ్య సందేశమును, వ్యాపిపజేయుట కిప్పుడు యురకు లెక్కడనున్నా? స్వరాజ్యమును సంపాదించుటకు ప్రభాతమునసరమని భావించితివేని గ్రామమును పునఃసంస్థాపించు. (3) కష్టానుభవేచ్ఛ:—జైలులు భయమును తీర్చుటకు భారతరాజకీయ నాయకుల లలో తిలక్ ప్ర ప్రధముడుగా డా? చచ్చి పోవున పుడు ఆయనకు స్వరాజ్యసంకల్పమే యుండెను. రెండు వత్సరములక్రింద ఆగష్టు 1 వ తేదీని యీ ఆధునికభారత మహాధీరుడు కాలగతి నొందెను. జూలై 29 వ తేదీని ఆయన ఇట్టిని చెప్పెను. "భారతదేశము స్వరాజ్యమును బొందెదే సుఖముగ నుండవలదు. మన ప్రాణధారణమునకే స్వరాజ్యము అతిముఖ్యము." సంధి పుట్టినప్పటిలోగూడ ఆయన యీక్రింది దుఃఖకరమగు మాటలను బల్కెను. "1818-1918 వరకు నూరేండ్లు! ఎంతటి బానిస జీవితము" ఈ ధీరాత్మురకు యిప్పుడు జరుగుచున్న సంరంధముతో సంబంధములేదా? స్వతంత్రవాత్సల నిశ్శబ్ద మాయెనా? తిలక్యొక్క స్వరాజ్య సంకల్పము మృత్యుకొందెనా? అట్లే పుట్టికిని కానేరదు. ఆయన భర్తాసంకల్పము జీవించియున్నది. గురుకు తిలక్ను, మహాత్మా డగ్ల గాంధీయు లక్షలకొలది హృదయములందు రాజులవలె నిలచియున్నారు. వారిద్దరును కష్టానుభవమునందు విజయముందిరి. ఈ అనాది సిద్ధమగు భూప్రదేశము నందంతటను వారి సందేశము ప్రతిభస్మించు చుండును. స్వరాజ్య సంరంధమునందు కష్టముల ననుభవించినవారు విజయమందెదరు.

(స్వరాజ్యస్నేహము తిలక్ సన్నిమెట్లు)

అనుచులు ఆవేశపూరితులై దౌర్జన్యము సలిపిన ఈ మహానాయకుడు తన్నుతాను దూషించుకొని తన అసమర్థతకు చింతించు ఆపాపభరితమగు ఉపవాససార్థములను గలంపును. అనుచుడు సాప మొనర్చిన నాయకుడు ఉపవసించును. ప్రపంచమునం దిట్టి విషయములను ముందెన్న డైన విని యుంటిమా? క్రిస్తుగారు నూచించిన పరమేశ్వరుని సామ్రాజ్యము మనచేతువయం దున్నది కదా. భారతదేశమునం దున్నది.

టాల్ స్టాయినావారి నూతనముల ననుసరించి ప్రవర్తించిరి. ముప్పదికొట్ల ప్రజలు యానూత్రముల ననుసరించవలయునని యు ఆంధ్రేశ్వరీగోష్ఠి విప్లవమును కొనసాగించవలయునని యు, క్రిందితరుగు భారతదేశచరిత్ర ప్రపంచమున కంతయు సూర్యోదయముగ నుండవలయుననియు యీ మహాత్ముడు సంకల్పించు కొనియున్నాడు.

భారతదేశమునందు కొంత దౌర్జన్యము జరిగిన దనుట నిజము. ఇందులకు బాధ్యు లెవరు? ఎవరో కొందరు దుండగిండు పగులను పొంగించిగని శాంతిని బోధించు మహానాయకునివై దోషాగోపణ చేయుచున్నా? ప్రపంచమునందు దోషాలవ్యూలను విమర్శించువారు దుండగాడవా? అధికార విశ్వస్థులులతో కులతూగు ముందువారు, వీనసాదలు న్యాయము కొరకనవారిని నిర్లక్ష్యపరచి హింసించి కాకాగ్రహమునం దుంచి కడక కొండలని చంపకుమాడ చంపురా? ఇది ప్రపంచచరిత్ర. దుష్టమగు వాడ్యులను హింసకాలక కొందరు తిరుగుబాటాన్ని ఇందులకు బాధ్యులెవరు? అధికారమును చెలాయించుచు ఇతరుల హక్కులను గమనించనినారే కదా ఇందులకు బాధ్యులు. ప్రపంచమునందు అధ్యమును ప్రతిఘటింపూకు ఎవ్వరును ప్రతిఘటింపూడదా? ఇదియును విచారించుట ధౌర్జన్యము. అట్లయినచో అభివృద్ధి స్త్రోతరము అంత మొదలదు.

అసం యోధ్యమును విప్లవమునకు కడంగుటలేదు. జాతీయతను ముస్లామీ మొనర్చుకై యీ ఉద్యమము ప్రయత్నించుచున్నది.

కొయిలరు చక్రవర్తి ఇంగ్లాండును జయించి రాజ్యమును సమర్పించిరి. రింగ్లముల కట్టుమును తనూరుచేసి పరిపాలన ప్రారంభించిన నీవేమిచేయుదు"నని కొందరు యుద్ధసమయమున నన్ను ప్రశ్నించిరి. భారతీయు లిప్పుడెట్లు ప్రవర్తించుచున్నారో అట్లే నేను ప్రవర్తించి యుండెదను. ఇందులో విపరీతముగాని అభివృద్ధిగాని ఏమియును లేదు. ఆ మెరికానారు బ్రిటిషు తేయాకును సముద్రమునందు విసిరి పరవైదిగిరా. ఉన్నతాధిపతులు కల పురుషులకు ఇట్టి ప్రవర్తనము సహజము. అధికారుల పు గౌరవములకు బిరుదములను అంగీకరింపకూడదు. ప్రభుత్వమునందెట్టి ఉద్యోగమును అంగీకరింపకూడదు. విశేషముల దిలకుతులవై ఆధారపడక గృహపత్రాలను అభివృద్ధిచరలెను. వీటిల్ల లాభము కలుగకపోయిన కడకుల పన్నులను చెల్లించుట అపేక్షనలయును ఇదియే అసంయోధ్యమును. స్వాతిశ్రద్ధ మపేక్షించు ప్రజల భాగ్యము ఇదియే. గాధిగారు వారి అనుచులు ఇట్టి ప్రవర్తనకు, కత్తెను జని సంకల్పించుకొనెరి.

హా. ఈ ఉద్యమమునకు జిన్నాము రాజుము వారి జాతీయ శిక్షముల దిగుటను చింతింపబడియున్నది. ఇతర జాతులకు తన జాతీయతను ముఖ్య జాతీయతాకములందు చేర్చిన ప్రామాణ్యము, ఎటుండును, కదలు. ఇతర భాషాంకర గృహములన్న భారతీయులు తమ జాతీయతను ముగ అంగీకరించిన యీ కాలము ఎందుకొ అందముగను, సాత్వికమగను నుభవగను నున్నది. కొట్లలోని భారతీయుల గృహములందు క్షాతపురుగి తమ వివరమునున్నది. భారతీయుల విజ్ఞానమునకు విరుద్ధమగు సాక్షాత్కారాధికరణ, భూరసగు యంత్రాల విధానమును మూలకాద్యము నిరసి చేయుచున్నది. తమ జాతీయత సుప్రస్థానముగ పనికి చుటకు అనుకూలమగు పరిస్థితుల సేర్పరచు" న భారతీయులు ముఖ్య ముచ్చున్నారు. శివము భౌతికసామ్రాజ్యము వింటిని (శ్రీసామ్రాజ్యమునూకూడ వారు అభిప్రాయించుచున్నారు. ద్రాగరు నీయుక రాజకీయ ఉద్యమము కాదు. సాంఘిక ఉద్యమముకాదు. కార్మిక ఉద్యమముకాదు. ఆత్మీయనికసమేయీ ఉద్యమమేదేశము. గాధిగారియందు భారత సత్త్వ మూర్తిభవించి యున్నది. ఈ ఉద్యమమునందు నైతికధర్మములు ప్రధానములు ఇట్టికష్టము ముందెన్నడును ప్రాంగింపబడి యుండలేదు. ప్రపంచమునందలి సామ్రాజ్యాధిపతులందరకును ఇదియొకమాత్రమగు సమస్య. ఆత్మవిశ్వాసము - భౌతికబలము, వీటికి పోరాటము జరుగుచున్నది. గాంధీజు జీవితమునందు నైతికసూత్రములకు ప్రాముఖ్యతనిచ్చుటచే గాంధీగారి లోక నూతన మతమును సాగించుచున్నారని చెప్పవలెను అతిశయోక్తికాదు. ఈ త్రమమగు జీవితధర్మములను బోధించి ప్రపంచమునకు నూతనమార్గము చూపుచు జీవితము గడపిన ముప్పును మహాత్ముల నాయకులను, రాబోవు తరములవారు క్రి క్రిందలతో పూజించుచుందురు. ప్రేమ తమ శాంతము పించిన మహాత్ములు. వీరు గౌరవము, క్రిస్తు, గాంధీ, భారతదేశము మతోద్ధారకులకు జన్మస్థానము. మానవులకై మార్గములను బహిరంగపరచుటకు, మానవుడు పరమేశ్వరీ సంకల్పానుభవని నిదర్శించుటకు, నూతనయుగమును పండుటకు గాంధీమహాత్ముడి ట్లుభివించి తనసందేశమును ప్రపంచమునందు దంతయు వెదకల్లుచున్నా దేమో ఎవరు చెప్పలరు? ఎవరికి తెలియును?

అఖిల భారత ఆజ్ఞోల్లంఘన సంఘ సభ్యులగు నాయకులు గుంటూరుకు వెళ్లుట

గుంటూరులో అద్భుత స్వాగతము

ముప్పది వేలమంది రైలుస్టేషనులో స్వాగత మొసంగుట
మహావైభవముతో నూరేగించుట - సన్మానపత్రముల నొసంగుట
మహాసభ - పండిత నెహ్రూ, డాక్టరు అన్నాగార్లు

మున్నగువారి ప్రసంగములు

208 మంది నాయకులను వల టీసులను అరెస్టుచేయుట
మ్యూనిసిపలు సంఘమువారి తీర్మానమును కలెక్టరు రద్దుచేయుట
మహాసభ వారీర్మానమును స్థిరపరచి సంఘము పక్షమున
నాయకులకు సన్మానపత్రమును సమర్పించుట

తెన్నఱునుండి బయలుదేరినది మొదలు ప్రతిస్టేషనులో
నక్షత్రముల సంఘసభ్యులగు నాయకులకు ఘనమగు స్వాగత
మొసంగిరి. ప్రజలు ప్రతిస్టేషనులో నాయకులను పుష్పహారము
లతో నింపివేసిరి. చీరాలలో వందలకొలది ప్రజలు పండిత నె
హ్రూగారిని సందర్శించి జరి, ఖద్దరుమాలలతో నింపివేసిరి. నాయకులకు
రాత్రి బాత్తుగా నిద్రలేకనే పోయినది. నెల్లూరు
లోగూడ గొప్పస్వాగతమియ్యబడెను. ప్రజల కోరికచేయుటకు
నాయకులవక్షమున హరిసర్వోత్తమరావుగారు ప్రసంగించిరి. ప్ర
జలకు వందనముల దెలిపిరి. తేనాలిలో చాలమంది ఖద్దరుబట్టలను
ధరించి స్టేషనులోనిది రైలునుండి రాగానే జయజయధ్వను
లొనరించి నాయకులకు పుష్పహారములను సమర్పించిరి. అచట
రాష్ట్రీయసంఘ కార్యదర్శియైన కొద్దిమంది సంఘసభ్యులకు
రైలుస్టేషనువద్ద వారికి స్వాగతమొసంగిరి. అచటనే వారికి ప్రా
ద్దుటిభోజనము ఏర్పాటుచేయబడెను. అప్పుడు కళాప్రక్షేపము
గా నిద్రబాత్తుగా లేకపోవుటచే మృతప్రాయుడనై యున్నది
పండిత నెహ్రూగారు చెప్పిరి. తెనాలిస్టేషనువద్ద తెలుగుపరిషత్తు
లతో వారికి స్వాగత మొసంగిరి. అచట నాయకుల
లందరకు ఒకరికొకరుగా ప్రజలకు వందనము లర్పించిరి. అన్ని
స్టేషనులలోను నాయకుల వందనములను చూడవలెనను వాచే
ప్రజలు కరదీపికలను వారివందనముల దిగ్గతు తెచ్చుచుండిరి.

గుంటూరులో స్వాగతము

గుంటూరులో 30 వేలమంది ప్రజలు రైలుస్టేషనులోపలను
వెలుపలను నిండి నాయకులకు మహాత్మ్యమగు స్వాగత మొసం
గిరి. వారందరకు స్త్రీలు పుష్పహారము ఖద్దరుబట్టలనే ధరించి
వచ్చిరి. ప్రకాశంగాను బ్రహ్మజ్యోత్స్వల లక్ష్మీనర్సయ్యగారు
ఉన్నవలక్ష్మీబాయమ్మగారు మున్నగు ప్రముఖులు నాయకులకు
స్వాగత మొసంగి గొప్పయూరేగింపుతో బసతు తీసికొని వెళ్ళిరి.
ఊరపాడుగనను భవరంకాంతులను పండితుల వేయబడి
చక్కని అలంకారములతో స్వాగతవిభిక్షములతో విలసిల్లు
చుండెను. మొదట నిర్ణయంపబడిన విధానమును మార్చిందన
వారు రాగనే సన్మానపత్రములను సమర్పించవలెనని పోయెను.
తేడు మధ్యాహ్నము సన్మానపత్రములు సమర్పించబడును.

మ్యూనిసిపలుసంఘ తీర్మానము

ఆజ్ఞోల్లంఘన సంఘమువారికి సన్మానపత్రమును సమ
ర్పించుటకు గూర్చి ఆలోచించుటకు గుంటూరు పుర
పాలకసంఘమువారు రెండు దినముల క్రితమున సభ
చేసిరి. సంఘసభ్యుల మొత్తమునంభ్య 28 మంది. వారిలో
అర్ధ టీసుల కాతేహమాలిచ్చిరి. సభ్యులగొండు అభ్యర్థకుడు
రాతేడు. ఉపాధ్యక్షుడైనానను నధిష్ఠించెను. సన్మానపత్రము
సొసంగవలెనను తీర్మానమున కనుకూలరందరిని ఓట్లు తీసి
కొనగా 21 మంది ఆవహాయు 7 మంది ప్రతిహాయు నేర్పడిరి.
అగ్రాసనాధిపతి సీతారామయ్యగారు గూడ ఆనుకూలుగా
ఓటు నిచ్చినందున తీర్మానము సగిది. ఈతీర్మానమును కలెక్ట
రుకు పంపిరి. ఆతీర్మానమును రద్దుపరచితిని కలెక్టరు ఉత్త
రవు పంపెను. 31 వ తేదీ రాత్రి 8 గంటలవేళ నాకేంద్రపు
కాన్సిలరు, కండక్టరి అభ్యర్థకులను గూడ నందజేయబడెను.

కలెక్టరు ఉత్తరవు

“తెన్నఱు మ్యూనిసిపాలిటీల చట్టము 31 వ సెక్షను
ప్రకారము నేను మీ తీర్మానమును రద్దు పరచితిని.
ఆతీర్మానమును మీరకు లాభపడునట్లు పరచితిని.

ట్టకలెను. ఏలన (1) ఈవిషయము మ్యూనిసిపలు పరిపాలకులకు గుం
బంధించినదిగాదుగాన దీనినిగూర్చి చర్చింపవలెనను లేదని అది
తరకే అభ్యర్థకుడు దానిని తిరస్కరించెను. (2) అదితర కాతీర్మా
నమునుగూర్చి ముందుగా నోటీసు ఇయ్యబడెన ఉపాధ్యక్షుని
యాజమాన్యముక్రింద జరిగిన సంఘసభలో నప్పటికప్పుడు దా
నుపూదించిరి. ఉపాధ్యక్షుడు ప్రభుత్వపరిపాలకుడు అసహాయ
వాది ని ప్రకటించుకొని యుండెను. (3) ఆ సన్మానపత్రము
నెవరికి సమర్పించబడుచిరో వారు కృత్రిమాత్మముగా వచ్చుచుం
డుటలేదు. న్యాయక్రమచరీవాలనమునకు మరల నిరోధము
కలిగించుటకు ఈ ప్రాంతమునందలి ప్రజలు సంసిద్ధులుగా
నున్నారా లేదా అను విషయమును తేలికచేయుటకు ఏర్పరప
బడిన సంఘ సభ్యులు గా వాకు వచ్చు
చున్నారు. (4) ఈ తీర్మానమునకు 8
మంది సంఘసభ్యు లాసభలో ప్రతిహాయుగానుండిరి. 7 మంది
ఆవహాయు ఈ అభ్యర్థకుడు గూడ ఆవహాయుతో నేకీధనించు
టవలన తీర్మానము నెగిరినది. (5) ఇది మ్యూనిసిపలుసంఘములకు
సంబంధించిన విషయముగాదు. ప్రభుత్వముపట్ల నవిభేదమున
చూపుటకు కొంతమంది కుట్రపన్ని యీ తీర్మానము నిట్లామో
డింపజేసిరి నాకు తోచుచున్నదిగా ననేను దానిని
రద్దు పరచితిని. టి. జి. రూథరు ఫర్డు. కలెక్టరు
అని ఆవుత్తరవునందు వ్రాయబడెను. ఆవుత్తరవు నందుకొని
“సన్మానపత్రమును సమర్పించు తీర్మానమును కలెక్టరు సమ్మం
దుచేసెను గాన ఆజ్ఞోల్లంఘన సంఘమునకు పురపాలకసంఘము
వారి పక్షమున సన్మానపత్రమును సమర్పించబడుచు” అని దాని
పై స. ఘాధ్యక్షుడు వ్రాసెను.

అరెస్టులు

గుంటూరు పురపాలకులను యిరవేట్లములమండి వచ్చిన
వారిని మొత్తము 208 మంది వలంటీరులను నాయకులను పోలీ
సులు అరెస్టు చేసిరి. వారివచ్చు ఉన్నవలక్ష్మీబాయమ్మపం
తులు (గుంటూరునుండల కాంగ్రెసుసంఘాధ్యక్షుడు, ఇటీవలనే
వేలూరు కాకాగృహము నుండి వచ్చిరి) గారిని వారికుమారుని
(తోమ్మి కేంద్ర బాలుడు), కళియమాడ
భూషి వేదాంత నరసింహాచారి గారిని
(వీరును యిటీవలనే వలంటీరులనుండివచ్చిరి) వారిపోదరుని, అంచ
కయ్యగారిని, (మండల కాంగ్రెసుసంఘము ఉపాధ్యక్షుడు),
దండు నారాయణరాజు గారిని (పశ్చిమ గోదావరి మండల
కాంగ్రెసు సంఘ కార్యదర్శి) వట్టి నరసింహారావుగారిని అరెస్టు
చేసిరి. రిజర్వుపోలీసులను గూడ సహాయము రావించిరి. వారు
వచ్చునది ఊరేగింపు స్టేషనువద్దనుండి బయలుదేరెను
వారు వచ్చునది గుంటూరు వలంటీరులను 64 గురిని పొరు
గురినుండి వచ్చినవారిని ఒకతెగలో 43 గురిని రెండవతెగలో
36 గురిని, మూడవతెగలో 33 గురిని పోలీసులు అరెస్టుచేసిరి.
వాలకలెగ 27 గురినిమూత్రమే రిజర్వుపోలీసులు అరెస్టుచేసిరి.
31 వ తేదీ నియ్యబడిన పుత్తరపుకు విశదముగా గుంటూరు
వలంటీరులనుగూడ అరెస్టు చేసిరి. పిమ్మట లక్ష్మీబాయమ్మ
గారి కుమారుని తక్కిన చిన్నపిల్లల వందరిని తదలివేసిరి. రాష్ట్రీ
య వలంటీరు సేనాధ్యక్షుడు మామిడి దేవయ్యగారుగూడ
ప్రకాశంగాను మున్నగు వారితోపాటు 31 వ తేదీన నోటీసు
యియ్యబడెను.

సన్మానపత్రములు

తేడు (1 వ తేదీ) మధ్యాహ్నము పట్టణమండల
గ్రామ సంఘములను, స్త్రీలు, వర్తకులు, ప్రజల సంఘముల
రును నాయకులకు సన్మానపత్రములను సమర్పించెదరు. పిత
వహారంగసభ జరుగును.

బహిరంగసభ నిరోధము

మ్యూనిసిపలు కార్యాలయమున కెదుటనున్న వికారము
మైదానమున వేయబడిన పెద్దసభాశాలను పోలీసు లాగిమించ
కొనిరిని నాకు తేడు (1 వ తేదీ) మధ్యాహ్నము మూడుగంట
లకు తెలిసింది. వెంటనే నేనుటకు స్వయముగా పోయిచూచితిని.
మైదానము చుట్టును 50 గజములదూరమున రిజర్వుపోలీసులను
కావలియుంచిరి. వీధులలో గుంపులు గుంపులుగా ప్రజలు
తిరుగుచున్నారు. చాల ఉద్రేకము కలిగియున్నదికాని యింత
వరకు కాంతపరిశుభతే నెలకొనియున్నది. వార్తావ్యవహారము
లేమియును లేదు.

మార్గమున సన్మానపత్రములు

నెల్లూరు, చీరాల, ఒంగోలు, తెనాలి రైలుస్టేషనులలో
గూడ నాయకపట్టణములవారు నాయకులకు సన్మానపత్రము
లను సమర్పించిరి.

అరెస్టు చేయబడినవారు

నిన్నను (1 వ తేదీ) అరెస్టుచేయబడినవారి క్లిష్టము
సంఖ్య 186 గాని 208 కాదు.

సభాసలము

సభాశాలను పోలీసువారు అక్రమించుటచే అచట
చేయబడినది నాయకులు నిశ్చయించిరి.

బసవయ్యగారికి నోటీసు

అన్ని పోలీసులలోను పండిట్ల వేయబడు అనుమతి నొస
కలె నని సన్మాన సంఘాధ్యక్షుడు చీమకు
బసవయ్యగారి మ్యూనిసిపలు వారికి దరఖాస్తు వెట్టియుం
దమ్యూనిసిపలు పొయ్యిపట్టణములోగూడ పండిట్ వేయబడు
అపండిట్లను 31 మంది 2 వ తేదీనవరకు నుంచుటకు ఆ
మతిని కొలికి. వానిలో రెండు చాలవెదరి. అవి యి: డ్యుమి:
గృహస్థులు మామూలు వేదాంతముననటికి కావు. ఉత్సా
హము పట్టణమున జరుగుటలేదు. ఆజ్ఞోల్లంఘనసంఘము
స్వాగత మొసంగుట కేర్పరు ప బ
సన్మానసంఘమునకు కార్యదర్శి యగు బసవయ్యగ
అనుమతిని కోరుచువ్రాసిరి. దీనిలన పొమరజనుల మనస్సు
రాజకీయములను గూర్చి దురభిప్రాయములు కలుగుట
కము కలదు గాన లై నెచ్చు నియ్యు విలలేదు. బసవయ్య
వెంటనే పండిట్లను తీయించి వేయవలెను. లేనిపో అయిన
కేను చేయబడును. మహమ్మద్ రహమాను బెల్లామి
డు 1-2-22

అవుత్తరవు బసవయ్యగారికి 1 వ తేదీ సా
లము 5 గంటలకు అందజేయబడెను. దానిని గూర్చి బ
సా రేమియును చేయలేదు. పండిట్లలులే యున్నవి.

సాక్ష్యము పుచ్చుకొనుట

1 వ తేదీ మధ్యాహ్నము 8 గంటలకు సంఘము
సాక్ష్యముపుచ్చుకొన వారంభించిరి. వేయబడు రామదా
వంతులుగారు (చెన్నైలో హె కొద్దు వ కిలు) 1 వ తేదీ
సాక్ష్యమిచ్చిరి డాక్టరు పట్టాభిసీతారామయ్యగారు 1 వ తేదీ
2 వ తేదీనూడ సాక్ష్య మిచ్చిరి. ఇంకను 18 గురు సాక్ష
యియ్యవలసియున్నది.

బహిరంగసభ

పాఠశాలము బహిరంగసభ నాయకులవిడిది కడకు
నున్న బహిరంగస్థలమునందు జరపుడెను. 30 వేల మంది
అసభకు వచ్చిరి వారిలో 100 కి 90 మంది ఖద్దరు ధరించి
ప్రకాశంగా అభ్యర్థకు వహించిరి.

సన్మానపత్రము

మ్యూనిసిపలు సంఘమువారు నాయకుల కియ్యవలచిన
సన్మానపత్రమును వారియ్యగూడదని కలెక్టరు అజ్ఞాపించెను.
అవుత్తరమును చదివి వినిపించి దానిని నాయకులకు సమర్పించ
టను గూర్చి సమ్మతించినవారు చేతులనెత్తలేని నడింపు
నరసింహారావుగారు సభ్యులనుకొలికి. దానిచర్చితమును ప్రకాశ
గారు విడిచిరి. దానిని నాయకులకు సమర్పించవలెనని అంగీ
రించుచు సభ్యులందరను చేతుల నెత్తిరి. ఆ సన్మాన పత్ర
నాయకులకు సమర్పించబడెను ప్రజలపక్షము నవనెక్కి
యకుడు మద్దివేంకట సుబ్బయ్యగారు సన్మానపత్రమును
సమర్పించిరి. భిలాఫకు సంఘము పక్షమున వే
పాపాబా గారు సమర్పించిరి. మండల కా
సంఘ అభ్యర్థకుడు ఉపాధ్యక్షుడు కార్యదర్శి
గూడ అరెస్టు చేయబడినందున గృహస్థిరామకృష్ణయ్యగారు

— స్వర్ణీయని లేఖరిన. ౦డి.

ఆంధ్ర పత్రిక

1922-వ సం॥ ఆగస్టు నెల 2-వ తేదీ

బుధవారము

ఆంధ్ర రాష్ట్రము

నాయకుల కద్దు తస్మాగతము

ప్రాజన్సియు లగు నాయకులు పండితో మోతీ లాలు నెహ్రూగారు మున్నగువారు కాంగ్రెసు ఖిలాఫతు ఆజ్ఞోల్లాసున విషయవిచారణ సంఘములందు సభ్యులుగ భారతదేశము ఆజ్ఞోల్లా ఘన మొనరింపగోరుచున్నదా అందులకు సంసిద్ధ ముగానున్నదా అను విషయమును పరీక్షించుటకు దేశసంచారిమును ప్రారంభించుటయు వారిదివరకు పంజాబు మున్నగు నుత్తరరాష్ట్రములన్నిటిని వంగ రాష్ట్ర మొక్కటి తగువాయిగా పరీక్షించి దక్షిణ హిందూస్థానమున కేతెంచి ద్రవిడ కర్నాట కేరళ రాష్ట్రముల ప్రతిభను లీ విషయమున మెసంగిన సాక్ష్యమును వినుటయు దేశీయులకు విశేషమగుచునే యుండెను. ప్రతిరాష్ట్రమునందును ప్రతివగరము నందును మహాత్మాగ మొనరించి దేశ సేవ చేయు చున్న యీ మేటి నాయకులకు పౌరులు మనః పూర్వకమగు స్వాగత మొసంగియుండిరి. కాంగ్రెసు ఖిలాఫతు ప్రముఖస్థానిక సంఘములును కొన్ని పట్టణములందు పురపాలక సంఘములవారును గూడ నాయకులకు ప్రేమపూర్వకముగ సన్మానపత్రముల సమర్పించిరి. వేలకొలది ప్రజలు సహృద్దలై సమా వేశమై నాయకులనీట వెడలెడు దేశసేవామృత వాహినిని దొప్పదోగిరి. ఇపుడు మహానాయకు లాంధ్రరాష్ట్రమున ప్రముఖుల అభిప్రాయములను తెలిసికొనుటకును ఆంధ్రప్రజల మనోభావము లను స్వయముగ పరీక్షించుటకును సమకట్టిరి గాని ఆంధ్రరాష్ట్రమునం దొక్క గుంటూరుపట్టణము నందుమాత్రమే సాక్ష్యమును పుచ్చుకొనుటకు నిర్ణ యించిరి. ఈ మహానాయకులకు మహాత్మమగు స్వాగత మొసంగగల భాగ్యము ఆంధ్రులకే దక్కి నది. ఈ తరుణమున గూడ తమ నిరంకుశాధికార ప్రభావమును వెల్లడించునతిశయ మొక్క రూఢు ఘర్షణగారికే లభించినది. ఏలనన చెన్నపురినుండి 31 వ తేదీ సోమవారము రాత్రి 9 గంటలకు శాంతిసైనికుల ప్రముఖుల జయజయ ధ్వనులు చెలగుచుండ మహానాయకులు రైలుబండిలో బయలుదేరినది మొదలు గుంటూరుపట్టణమును చేరువరకును ప్రతిష్టేషనునందును వీరారాధన తత్పరు లగు నాంధ్రులు నాయకుల రాకకొరకు నిరీక్షించుచుండి వారిని సందర్శించి కుసుమాభి షేకముల మెనరించి సుమమాలికా జాలమున నాయకాగ్రణుల నచ్చించి కృతార్థు లగుచుండిరి. 31 వ తేదీని చెన్నపురినుండి నాయకులు బయలుదేరుదురను కారణమున నాడంతయు వారికి విరామములేని ఆతిథ్యము లేర్పడెను. ఆశ్రమకు తోడు రాత్రియంతయు నిద్దురలేకుండ నాయకులు ప్రతిష్టేషనులోను ఆరాధకులపూజల నందుకొన వలసినవచ్చుట వారి కత్యంతశ్రమకర మనుట కెట్టి సంశయమును లేదు. నిద్రావిహీనతచే నేను జీవ చ్యవమనై యున్నానని నెహ్రూపండితుడు పలికిన వాక్యము లీభావమునే వెల్లడించెను. మహానాయ కుల కట్టితమ మెసంగు టుచితముగాకున్నను మహా

నాయకుల సందర్శనభాగ్య మింకొకరితి నింకొక తరి లభింప సాధ్యముగాని సందర్శములందు భక్త్యా వేశమున నాంధ్రులు నిజసేవావ కాశమునందు నాయకుల కిట్లు స్వల్పమగు నిద్రాభంగమును కలిగించుట దోషముగా నాయకులు తలపరనుట నిశ్చ యము. అర్ధరాత్రమునందు జయజయధ్వనములు మిన్నముట్ట నాంధ్రప్రజావళి తమ్ము సమీపించి నపుడు కొంచెము కూర్చు చెందియుండినను నాయ కులు వెంటనే మేల్కొంచి హాస్యవదనములతో వారిసవర్యల నందుకొని దేశ సేవ మెనరింప వారికి ప్రబోధ మొనరించుటయే నాయకుల సాఖ్యపరి త్యాగ ము నకు ను సాహ్వాదమునకును ప్రబల నిదర్శనము.

ముప్పదివేలమంది స్వాగత మొసంగుట నాయకులు గుంటూరు రైలుస్టేషను చేరు సరి కచట లోపలను వెలుపలను ముప్పదివేలమంది ఆంధ్రపుత్రులు వేచియుండి యొక్కసారి త్రింశత్సహస్రకంఠములనుండి జయజయధ్వనములు మిన్న ముట్ట నాయకులకు స్వాగత మొసంగి రని విని నపుడే ఆంధ్రునకు ఏభారతీయున కొడలు పులక రింపకుండును. ఉద్యోగులయొత్తిడి లేకుండ, పోకు ప్ష నెట్టి యిడుమలు పడనగునో అను భీతిచే గాక, స్వాగత మొసంగుట యుద్యోగుల కాగ్రహకారణ మని యెరిగియుండియు, ముప్పదివేలమంది సంపూర్ణ భక్తిభరితులై మనఃపూర్వక మగు స్వాగత మొసంగి రను వార్త వినినను ఆ మానవమహా దధిని కనుల జూచినను అధికారగౌరవాహంకార పూతులకు మనమెరియుటలో నబ్బర మేమికలదు? నిన్నను గుంటూరు పురమున జరిగిన దిదియే. ఇట్టి వలనే రాష్ట్రపాలకుడు గుంటూరు మండలమున కేగి అసహాయోద్యమమునకు చరమగీతములను పాడి వచ్చెను. తదనుగ్రహసంపాదనాభిలాషులు గూడ నాపాటకు వెనుకతాళముల వేసిరి. గాంధీ చెరసాలవొచ్చె- అసహాయోద్యమము చచ్చె- నిరంకుశత్వము హెచ్చె- ఇక మీ ఆటలు సాగవు- మాకు పాదాక్రాంతులు కండు- మాకు దాసానుదా నులై మేము విడిల్చు నెంగిలి మెతుకుల దిని జీవింపుడని ప్రభు కటాక్ష ము నాసించిన నటకులు పాటలుపాడిరి. నిజముగా అసహాయో ద్యమము చచ్చె ననియే వారు నమ్మియుండరా? ఆమోహము, ఆభ్రమ, ఆ స్వప్నసమ్మోద మొక్కపెట్టిన చిటిలి చిందరవందర యగునట్లు మనుష్యమహాకణ్ఠమో యనునట్లు వేలకొలది దేశీయులు మహానాయకులకు స్వాగత మొసంగు టత్యంతమస్సహముగ నుండెను. అట్టిచో వారు మిన్నకుండగలరా? ఆయుధముల ప్రయోగించిరి. నాయకుల ఆగమనసందర్భమున యితరస్థలముల నుండి శాంతిసైనికులును ఖిలాఫతు కాంగ్రెసు వలంటీరులును గుంటూరుకు వచ్చినచో శాంతికి భంగముకలుగును. రాజభక్తుల కపాయముకలుగును. వారటుల రాగూడదు. ఏసభయందును ఏయూరే గింపునందును వారు పనిచేయగూడదను నర్థముగల ఆజ్ఞాశక్త్రమును ప్రయోగించిరి. ఏకార్యమును నిహరింపగోరినను శాంతికి భంగము కలుగునను సాకు మన ప్రభుశ్వోద్యోగులకు సులభముగ దొరకుచుండును. ఆంధ్రుల కార్యోత్సాహమున కాజ్ఞలా నిరోధకములు? గుంటూరునగర మంత యును దివ్యతమముగ నలంకరింపబడెను. మార్గము లందు ధనురాకార స్వాగతాలంకారము లొనరింప బడెను. పందిళ్లువేయబడెను. గృహస్థులు తమతమ యిండ్లకు వెల్లులువేయించి అలంకారముల గావించిరి. తోరణపతాకాద్యలంకారముల పట్టణము ప్రకాశమాన మగుచుండెను. ఆంధ్రరాష్ట్రము

నందలి నాయకులందరు నచటి కేగిరి. ప్రకాశం, నాగేశ్వరరావు, హరిసర్వోత్తమరావు, నారాయణ రాజగార్లు మున్నగునాయకులు చెన్నపురి ఏలూరు మున్నగు పట్టణములనుండి గుంటూరుకు వెళ్లియుం డిరి. 31 వ తేదీని ఆంధ్రరాష్ట్ర కాంగ్రెసు కార్య సంఘసభ కూడ నచటనే జరిగినది. 1 వ తేదీ ఉదయ మున రాష్ట్రీయ కాంగ్రెసు కార్యదర్శులు మున్నగు ప్రముఖులు తెనాలి కేగి నాయకుల సందర్శించి గుంటూరు పట్టణమునకు తోడ్కొనివచ్చిరి. సుప్రసిద్ధులగు డాక్టరు సుబ్రహ్మణ్యగారి తల్లిగారగు బ్రహ్మ జ్యోతిల లక్ష్మీగారిసమ్మగారును శ్రీమతి ఉన్న లక్ష్మీబాయిమ్మగారును ప్రకాశంగారు మున్న నాయకులును ముప్పదివేలమంది ఆంధ్రపుత్రులును నాయకులకు స్వాగత మొసంగిరి. మహావైభవముతో నాయకులను సాలాకృతరాజమార్గముః గుండ విడిదికిం గొనిపోయి చరితార్థులై. స్వాగతమ జయప్రదముగ నెరవేరినది.

రెండువందలమంది అరెస్టు ఉద్యోగుల శక్త్రుము మొక్కవోలేను. ఇతర గ్రామములనుండి వచ్చు వలంటీరులు స్వాగతోహ వాదులలో పాల్గొనగూడదని వారు ప్రకటించియు గుంటూరువలంటీరులనే 64 మందిని అరెస్టుచేసిరి. ఇది ఏటిన్యాయమని అడుగలే? ఇతరపట్టణముల నుండివచ్చిన వలంటీరులను తెగలు తెగలుగ అరెస్టు చేసిరి. ఒక తెగలో 43, యింకొక తెగలో 36 పేర్లొకతెగలో 33 మరియొక తెగలో 27 x అరెస్టుచేసిరి. నాయకులలో బాధోష్టుల క్షవ లక్ష్మీనారాయణగారును మాడభూషి వేగాంత నరసింహాచార్యులుగారును యిటీవలనే చెరసాల నుండి వచ్చిరి. లక్ష్మీనారాయణగారు వచ్చి వారము రోజులైన కాలేదు. వానిద్దరిని లక్ష్మీనారాయణ గారి కుమారుడు తొమ్మిదేండ్ల బాలుని, నరసింహా చార్యులుగారి సోదరుని, అంచ శివయ్యగారిని, దండు నారాయణరాజుగారిని చట్టి నరసింహారావు గారిని గూడ అరెస్టుచేసిరి. పిమ్మట బాలురను మాత్రము వదలినది తెలిసినది.

పురపాలకసంఘతీర్థాసమున రద్దుపరచుట అన్నిచితచర్యలలో చిత్రాచితమగు రూఢ ఘర్షణాచర్య వేరొకటికలదు. మహానాయకుల స్వాగత మొసంగుటకు పురపాలకసంఘమువా చేసిన తీర్మానమును కలకర్తు రద్దుకరచెను 31 వ తేదీ రాత్రి 3 గంటలకు సభ్యులకందరికిని అధ్యక్షు నకును నిషేధపు ఉత్తరువు నంపెను. తీర్మానము నిషేధింపబడెను గాన సన్మానపత్రమును సమర్పింప రాదని ఆ ఉత్తరువుపై అధ్యక్షుడు వ్రాసెను. ఇది వరకు పూనా బీజపూరు ఈదోడు పురపాలక సంఘముల వాగును మరికొందరును గూడ సభ్యులగు నాయకులకు సన్మానపత్రములను ప్పించియున్నారు. అచట నెట్టి ఉపద్రవమును కలుగ లేదు. అచోమండలోద్యోగు లెట్టి నిషేధపు ఉత్త రువుల మెసంగలేదు. కార్యక్రమము శాతముగ జరిగిపోయినది. గుంటూరు ఉద్యోగులు గూడ నెట్టి పద్ధతినే అవలంబించిన సభ్యమును శాంతముగ నెర వేరి యుండుననుట కెట్టి సంశయమును లేదు గాని అట్టితలంపు వారికి కలుగ లేదు. చేతి నధికారమున్న పుడొకచేయి యెలమాడరాన? తక్కినయద్యో గులవలె మనము కూడ మిన్నకుండిన మన పతిభ ఎటుల విదితమగునని వారు తలంచిరి. చేయగల దానిం జేసి తృప్తిజెందిరి. వారంతకన్న సేమిచేయ గలరు? వారేమి చేసిననేమి గుంటూరు పురవాస లును ఆంధ్రవీరులును తమవిధిని జయప్రదముగ నెరవేర్చి ఆంధ్రరాష్ట్రవిఖ్యాతిని నిలుపగలిగినందు లకు మాసోదరులను మనఃపూర్వకముగ నభినంది

చుచున్నాము. కష్టపరంపరల కోహటింపక పర మేశ్వరునిపై భారము వేసి తమవిధిని నిశ్చలత్వముతో నెరవేర్చుటయే దేశీయుల ముఖ్యకర్తవ్యమని గాంధీమహాత్ముడు స్వాచరణపూర్వకముగ నొసంగిన యుపదేశమును శిరసాసహించి ఆంధ్రులు కృతకృత్యులైరి. ఆంధ్రులకార్యదీక్ష నీరీతి మహానాయకులు గ్రహింప నవకాశము కలిగించిన రూఢ రుద్రుగారును వారిసహాయోద్యోగులును మాకృతజ్ఞతకు పాత్రులు.

లోకమాన్యనిర్మాణము.

లోకమాన్య బాలగంగాధరతిలకు మహారాజు అవతారమును చాలించి సిద్ధిపాండి రెండేళ్లున్నది. నిన్నను ద్వితీయాబ్దిక పర్యవసాము. భారతదేశము నందంతట నీపర్యవసానము మత్స్యతత్వక్రిపూర్వకముగ జరుపబడినదని ఊహణమే తెంచుతంతివార్తల వలన విదితమగుచున్నది. చెన్నపురి దేశీయసమాజ మందిరమునం దీయత్సవసభ నిన్న సాయంకాలము 5-30 కు జరుపబడినది. స్వామిధర్మానందజీ ఏ. రంగస్వామయ్యంగారు, చక్కరయ్యసెట్టి, గద్దె రంగయ్యనాయుడు, సి. శ్రీరామస్వామిగారు(మైలా పురు సంస్కృతకళాశాల) రామచంద్రయ్యగు పి. ఎస్. రాములునాయుడుగారు మున్నగు వారు పాల్గొనిరి. ఎస్. సత్యమూర్తి, ఫణికురు, వావిళ్ల వెంకటేశ్వరశాస్త్రి, వి. ఎల్. శాస్త్రి, ఏ. కుమార స్వామిశాస్త్రిగారు మున్నగువారు పెక్కుమంది లోకమాన్యరాధనమున పాల్గొనిరి. “స్వరాజ్యము మానవునకు జన్మలబ్ధ మగు స్వాతంత్ర్యము” అను వాక్యమును స్ఫూర్తికరముగ గంభీరముగ సహస్ర వేదికలపై ఘోషించిన ధీరవ రేణుడు లోక మాన్యదే. ప్రభుత్వవర్గమునం గల లోపములు గూర్చి బిగ్గరగ మాటాడుటకు గూడ మహానాయకుల మనువారు నైతము వెలుచుచుండిన కాలమున గూడ నసహాయశూరుడై నిర్లక్ష్యముగ ప్రభుత్వ సంబంధములగు లోపములను వెలిబుచ్చిన దిట్ట యా జ గ జెట్టి యే. నిజపాండిత్యవిశేషంబున పాశ్చాత్యప్రపంచమును గూడ నవనతశిరస్సుమును గావింపజాలినమనిషి తిలకుమహాశయదే. స్వరాజ్య మంత్రోపదేశ్య యతదే. అసహాయోద్యమము నాచరించినధీరుడతదే. అతడు మహామేధావి యగు న్యాయవాది యయ్య నతడు ప్రభుత్వన్యాయస్థాన ములందు వాదించలేడు. జాతీయ విద్యాభివృద్ధికి లోకమాన్యడు నిరంతరము కృషి సలుపుచునేయుండెను. శాంతిసేనల ఏర్పాటు స్వదేశీవ్రతావలంబనము విదేశవస్త్రప్రహరణము మద్యశాసననిరసనము పంచమసంఘాధరణము మున్నగువాని నన్నిటి నతడనుష్ఠించియుండెను. లోకమాన్యడు మహావిద్వాంసుడైనను ఛాందసుడుగాడు. పంచముల నతడు స్వేచ్ఛగా తన మందిరమునకు రమించి కలసి మెలసి ముచ్చటించుచుండెను. లోకమాన్యని కవసానకాల మాసన్నమైనపు డతడు గాంధీమహాత్మునితో చాల కాల మేకతమ ముచ్చటించె నను విషయ మెల్ల రెరింగియున్నారు. మహమ్మదీయు లేకార్యమునకు పూనుకొనినను హిందవులు వారికి సహాయము కావలెనని లోకమాన్యడు స్పష్టముగా వివరించెను. ఇట్టి సీతిలో లోకమాన్యమహాత్ములకు గల గురు శిష్యసంబంధమునకు సర్వవిధముల కృష్ణార్జునుల గురుశిష్యసంబంధమే పోలిక యని పలుకుటకు మన కెట్టిసంశయమును లేదు. తన భక్తులలో నుత్తముడుగు నర్జునునకు శ్రీకృష్ణభగవానుడు గీతా

రహస్యమును బోధించెను. తన శిష్యులలో నగ్ర గణ్యుడగు వివేకానందునకు శ్రీరామకృష్ణ పరమ హంస పరమార్థతత్వోపదేశ మొనరించి తనయంత వాని చేసెను. అటులే తనపుత్రతుల్యుడగు గాంధీ మహాత్మునియందుగల మ హిమా తిశ య మును గుర్తించి లోకమాన్యడు తన ఆదేశము నతని కొసంగి తన నాయకస్థానమునందు మహాత్ము నభిషేకించెను. ప ర శు రా ము డు తన బాణాసనముతో పాటు తన సత్వము నంతను శ్రీరామచంద్రున కొసంగి నట్లు లోక మాన్య డుపదేశపూర్వకముగ తన సర్వశక్తులను మహాత్మున కొసంగెను. లోకమాన్యడు లోకా తీతుడు. మహాత్ముడు జగద్విఖ్యాతయశస్సాగ్రుడు. ఇట్టిచో లోక మాన్య న కు ను మహాత్మున కును బోధనలందు విభేదమును కల్పించ జూచుటనుచితము. కాన నిట్టి నిరర్థకవాదమును పరిత్యజించి దేశీయులందరును మహాత్ముడులోకమాన్యని ఆజ్ఞాపారము నిర్ణయించిన విధానమునే అనుసరింపదగునని విన్నవించుచున్నాము.

ఆంధ్రమహాసభలు

ఆంధ్రమహాసభలు చిత్తూరునం దీమాసాత్యమున గాని సెప్టెంబరునెల ప్రారంభమున గాని జరుగనై యున్నవి. ఆహ్వానసంఘమువారు 6-వ తేదీని సమావేశమై అధ్యక్షనిర్ణయము గావింపదలచి యున్నారు. ఇప్పటికే నెల్లూరు, మదరాసు జిల్లాకమిటీలవారు మాత్రము ఆంధ్ర రాష్ట్రీయ సభకు బారిష్టర్ ఉన్నవ లక్ష్మీనారాయణగారి పేరును సూచించిరి. తక్కిన జిల్లా కమిటీలవారి సూచన లింకను బహిష్కరము కాలేదు. జిల్లా కాంగ్రెసుకమిటీలవారు వెంటనే తమ నిర్దేశములను ఆహ్వానసంఘమువారికి దెలుపవలె నని హెచ్చరించుచున్నాము. ఆహ్వానసంఘమునకు ఆ సంఘ కార్యనిర్వాహకవర్గమువారు ఆంధ్రమహాసభాధ్యక్షతకు యన్. సి. కెల్కార్, మార్కడ్యూక్ పిక్టాలు, శ్రీనివాసయ్యంగార్, డాక్టరు ధన్వాడ రామచంద్రరావుగారి పేర్లను సూచించియుండిరి. ఇదివరకు ఆంధ్రమహాసభలు బాపట్ల, బెజవాడ, విశాఖపట్నం, కాకినాడ, నెల్లూరు, కడప, అనంతపురం, మహానంది, బరంపురములయందు వరుసగా బి. యన్. శర్మ, న్యాయతి సుబ్బారావు పంతులు, రాజా రామారాయణంగారు, మోచర్ల రామచంద్రరావు పంతులు కొండ వెంకటప్పయ్య పంతులు నెమలి పట్టాభి రామ రావు పంతులు, హరిసర్వోత్తమరావు, రంగనాథ మొదల్యార్, గంపలగూడెం కుమారరాజు వెంకట కృష్ణారావుగార్ల అధ్యక్షతక్రింద జరిగినవి. ప్రత్యేక సమావేశ మొకటి బెజవాడయందు సి. వి. యన్. న ర సిం హ రా జు గారి అగ్రాసనాధిపత్యము క్రింద జరిగినది. ఇక చిత్తూరునందు జరుగ బోవునది ద శ ను స మావేశ ము. ఆంధ్ర రాష్ట్రీయసభలు కడప, అనంతపురం, మహానంది, బరంపురములయందు క్రమముగా వెంకటపతిరాజు, ఆమంచర్ల సుబ్బకృష్ణారావు పంతులు, ప్రకాశం, పట్టాభిసీతారామయ్య పంతులుగార్ల యాజమాన్యమున నడిచినవి. ప్రత్యేక సమావేశ మొకటి గుంటూరునందు నాగేశ్వరరావు పంతులు గారి అధ్యక్షతక్రింద జరిగినది. ఇక చిత్తూరులో జరుగు నది 5-వ సమావేశమై యున్నది. పై వివరించిన పేర్లబట్టి చూడ ఆంధ్రమహాసభలురెంటికిని ఇంత వరకు ఆంధ్రులే యధ్యక్షతను వహించియున్నట్లును ఆంధ్రేతరు లేవ్వకు పేర్కొనబడనట్లులు స్పష్టము

కాగలను. అయితే చిత్తూరులో జరుగు ఆంధ్ర మహాసభకు ముగ్గురు ఆంధ్రేతరుల నామములు సూచింపబడినవి. ఆంధ్రము తెలిసినవారిని ఎన్నుకొనుట మంచిదని బహుజనాభిప్రాయము. లోగడ అధ్యక్షత వహించిన వారలలో మహమ్మదీయ నామము గాని క్రైస్తవనామము గాని గానరాదు. ఈ తూరి ఆహ్వానసంఘమువారు క్రైస్తవు లగు డాక్టరు రామచంద్రరావుగారిని ఆంధ్రసభాధ్యక్షత కెన్నుకొని ఈ లోటును గూడ దీర్చురు గాక! ఆంధ్రరాష్ట్రీయసభాధ్యక్షతకు సుప్రసిద్ధనాయకులగు బారిష్టర్ లక్ష్మీనారాయణగారి నెన్నుకొనబడవలె నని ఆంధ్రదేశము వాంఛించున్నది. హెచ్చుజిల్లా కాంగ్రెసు కమిటీల తీర్మానము ననుసరించి యీ నిర్ణయము గావింపవలసి యున్నది. హెచ్చు కమిటీలు లక్ష్మీనారాయణగారి నెన్నుకొనినను ప్రస్తుత గుంటూరు పరిస్థితు లిందు కడ్డము రావచ్చును. లక్ష్మీనారాయణగారి స్వేచ్ఛ యను మానముగా నున్నను వారియందలి భక్తి ననుసరించి వారినే ఎన్నుకొని అవసరమగుచో నాస్థానమున మరొకరి చే కార్యక్రమము నడపింపవచ్చును. ఆహ్వానసంఘమువారు రీసూచనలను గూడ నాలోచించెద రని విశ్వసించుచున్నారము.

డక్కా ఆరికా నడుమ ఇరుపవారిని వేరువిడయమై క్వరసాయక పంత్రిగారి డక్కాప్రహసంఘమువారు పోయి జూచిరి.

నిన్నటిదినము కాశీ నల్లనందు 300 పెట్టెలు విక్రయమునకు జూపబడినవి. 175 పెట్టెలు అమ్ముడు అయినవి. తక్కిన వాటి నెవరును కొనలేదు. మొత్తము. 790025 రూప్యములు వచ్చినవి. ఒక్కొక్క పెట్టె 4800 రూప్యములు. 300 సపు వెల 4500 రూప్యములు. సగటున 4514-6-10 కు విక్రయించబడినవి.

హైదరాబాదులో ఖమ్మను తగ్గించుటకు జూడిషిల్ ఆఫీసరులు సమావేశమైరి. సింధుదేశపు భావిదేశము గూర్చి అసభికార యూపీయనుసభ్యులు విస్తారము పత్రికామూలకముగ పాల్గొనుచున్నారు.

బొంబయి రాజధాని ప్రభుత్వమువారు సింధుదేశమును తమ రాజధానిలో నుంచుకొనగోరుదురేని తత్పరము నుకూర్చురాదామను కట్టకలయునని అసభికార యూపీయను సభ్యులు వ్యక్తీకరించుచున్నారు. భారతీయులు కొందరు వీరికి ఖోడ్పడిరి. లేనిచో పంజాబుతో కలుపవలె ననుచున్నారు. డాము కట్టడు, మాడ, ఆదం యు మా కవసరములేను. సింధుదేశమును బొంబయి రాజధానినుండి విడదీసి స్వతంత్రముగ తన యభివృద్ధిని జూచుకొనుటకు వీలుగలుగ జేయవలెనని కొందరునున్నారు.

క్రిమినల్ ప్రైము

బొంబయి రాజధానిలో యీ నేరములను జేయు జాతుల సంఖ్య నిరుటికంబై ఈ ఏడు పెరిగిపోయినది.

అర్ధిక పరిస్థితుల అసౌకర్యముచేతను స్థలముచాలకపోవుట చేతను ఈ గాటులకు స్థలము నిచ్చుటకు బొంబయి ప్రభుత్వము వారు నిరాకరించిరి.

బొంబయిలో వీరున్నచో వీరు రాత్రివేళల అధికారులకు తమ జాడలను తెలియజేయ నవసరము లేదు అందుచే ఈ ఏర్పాట్లను తీసివేయుటకు ఏర్పాటులు జరుగుచున్నవి. నెల్లూరు గవర్నమెంటువారు దీనినిగూర్చి యోచించెదరు. చిల్లర నేరములకు వీరెకారులు. వీరు ఒక్కచోట ఉండకపోవుటచే వీరిని పుకీలి చుటకు వీలులేదు. మోటుపనులతప్ప ఇతరవృత్తులు వీరికి తెలియవు. వీరిపుడు మంచపనులనుగూడ నేర్చుకొన్నట్లు తెలియుచున్నది సహకారసంఘములు చక్కగ పని చేయుచున్నవి.

ప్రాథమికవిద్య బాలికాబాలకులకు నిష్పంధము నెట్టిల్లెంటు బాలికాబాలకులకు వీరునర్హకముగూడ జేయుచున్నారు. ప్రభుత్వకార్యాలయములను గట్టుటకు గుత్తగొనిరి. అడవినికొట్టుటకు గుత్తగొనిరి ప్రభుత్వమువారి అధ్యాప్యంతో పని లేకపోయినది. దీని కంటికిను పరపతిగంధములు కారణములు. అన్ని నెట్టిల్లెంటులోను 12 ఏండ్లు వచ్చినతరువాత పాఠశాలను విడలుటకు ఏర్పాటులు చేయబడును.

టిప్పరీ పట్టుకొనబడుట

దేశీయ వార్తలు

లోకమాన్య ని నిర్వాణము

లోకమాన్య బలవంతరావు గంగాధర తిలకు మహారాజు ద్వితీయాధ్యక్షత్వము 1-వ ఆగష్టు 1922

దేశమునం దన్నిచోట్లను సభలు - ఊరేగింపులు

చెన్నపురి దేశీయసమాజ మందిరమున సభ - రాజమండ్రిలో సభ

కలకత్తాలో విక్రయనిరోధము - శిక్షలు

నర్సేంద్రనారాయణ చక్రవర్తిగారిపై కేసు

మూర్తీ సత్యాగ్రహ నాయకులను ఎరవాడ చెరసాలనుండి వదలుట - స్వాగతము

దేశీయ ఖలాపతు మహాసభ - సెప్టెంబరు 15-వ తేదీని జరుగును

లోకమాన్యని వర్ధంత్యుత్సవము

రాజమహేంద్రవరము

లో అఖండ భక్తులతో జరిగెను. రాజమహేంద్రవరపు జాతీయపాఠశాల శిష్యువారు ఉదయమున ప్రార్థనలు పఠింపిరి. జాతీయగీతములను పాడిరి. వద్దూరి అన్నపూర్ణయ్య ప్రభాకరాయడుగారు లోకమాన్యని జీవితచరిత్రమును గూర్చి సవిస్తరముగా ముచ్చటించిరి. విద్యార్థులందరూ ఆయన (లోకమాన్య) ఆశలందించిన మాటలను ద్రోక్షుకలెనని హెచ్చరించిరి. స్వరాజ్యపతాకములతో పీఠం దండను బహుశబ్దమునాకరించి సాయంత్రము వరకకంఠమువారు గొప్ప ఉత్సాహమున జరిపి లోకమాన్యని, మహాత్ములవలన పూలచోరములతో నలంకరించిరి. స్వరాజ్యపతాకములు విరాజిల్లుచునే యుండెను. బహుశా సభ ఇన్నెక్స్ ప్రెస్ రామచంద్రరావు డిప్యూటీ పోలీసు నూపరింపెడెంటు సుబ్బారెడ్డిగారు 4 స్వరాజ్యపతాకములను బలవంతముగ లాగినవారి. కాని తక్షణమే రివల్యూషన్ లెక్కొట్టబడెను. సభ ఇన్నెక్స్ ప్రెస్, డిప్యూటీ నూపరింపెడెంటుగారు అధికారసంబంధమును దిద్దును ధరించలేదు. పాఠశాల ధరించు వస్త్రములనే ధరించిరి. మూడియంతోటూ గోపురసభ శ్వాసవాది బాపనయ్యగారు యధ్యక్షత్వంకం జరిగెను. భక్తులమువారి కట్టి లోకమాన్యకు పూర్తిగా అసహాయాద్యవలన తమను కాపాడెనియు దేశము అసహాయాద్యమదీయములను జాతీయ చా మహానుభావుడే యుండు అన్న పూర్ణాయుగా నుపన్యసించిరి. గుంటూరులో కట్టుడిన 350 మందిని గూర్చి సూడ ప్రస్తావించిరి. లోకమాన్యని జీవితమును మన మందరము ఆదర్శప్రాయముగా నుంచుకొని ఆయన ఆవలంబించిన మాటలను ద్రోక్షుకలెనని కనపర్తి శ్రీరాములు గారు హెచ్చరించిరి. బోధనాటి రామలింగమువారు ప్రజలందరూ ఖద్దరునే ధరించవలెనని వేడుకొనిరి. పాలకోడటి గురి మూర్తిగారు, అధ్యక్షులను మనమందరము పరిభ్రాతృత్వోదేశ, నిష్కపటభావములతోడను పనిచేయవలెనని. (తంతి)

లోకమాన్య స్మృతి

ద్వితీయాధ్యక్షము

పూనా నగరము

ఆగష్టు 1 వ తేదీ లోకమాన్యని ద్వితీయాధ్యక్ష పర్యవేక్షణ ముగించి ప్రత్యేక స్మృతి సంచికలను కేసరి మహారాజు ప్రతికలు ప్రకటించెను. దేశీయము యధానుశాల అసహాయ విధానము (రిస్పాన్సిబు శాసనో ఆశయము) కలంబింపవలెనని మహారాజు ప్రతికలో వివేచనంధ్రపాలు, ఖపర్, బాప్టిస్టా, మాండలిక గారు మున్నగువారు వ్రాసిరి.

లాహోరు

1 వ తేదీ ఉదయమున రాత్రి సమీక్షమున వేలకొలది పాఠశాల సమావేశమై నడియందు స్నానమునందిరి. స్వరాజ్య సిద్ధిని మహాత్మునికి ఆత్మకాంతిని గోరుచు హిందువులు, సిక్కులు, మహమ్మదీయులు మున్నగు సన్ని మతములవారును ప్రార్థనల గావించిరి. పిమ్మట సన్నము మరయుచున్నను కాంగ్రెసు ఖలాఫతు కలంబింపవలెనని గొప్ప వందలమంది స్త్రీలును జాతీయగీతములపాడుచు తిలక మహారాజుతో జను జను జయధ్వనుల నొనరించుచు విడుదలయి తిరిగిరి. 1 వ తేదీ కాత్రి బ్రాహ్మణులలో సభ జరుగును. లోకమాన్యని జీవితమును గూర్చి యువశ్యావము తియ్యబడును.

బొంబాయి

1 వ తేదీని లోకమాన్యని ఆర్చికోసనము బొంబాయిలో జరుపబడెను. అన్ని పేటలనుండియు ఊరేగింపులు బహుశరణు. భజనలను చేయుచు సన్ని పేటలవారును చాపాటి సముద్రతీరమున చేరి సముద్రస్నాన మొనరించిరి. అచట చాల బహిరంగసభలు జరిగినవి. పెక్కుమంది శాశుకు అభ్యుదయించిరి. మాడవీనుండి బయలుదేరిన ఊరేగింపు మిక్కిలి పెద్దది. ఆ ఊరేగింపు లో అచ్చును మహాత్ముడారీ కేసరి గార్ల శాశుకత్వము క్రింద బయలుదేరెను. కాంగ్రెసు విధానమును సాగింపుడు, ఖద్దరును ధరింపుడని లోకమాన్య (అలీనాథ దులకలి గారు), మహాత్ముడారీ వేగంగా నుపన్యసించిరి. సాయంత్రము 4 గంటలకు చాపాటిలో మహాదర్శి ప్రతిగ మానవోదధి ఏర్పడినది. ఒక్కటే జనప్రవాసము. మిల్లుపనికాండ సంఖ్య మిక్కిలి హెచ్చుగా నుండెను. హిందువులు మహాత్ముడి యులు ఎల్ల జాతుల వారును ధరింప వేడెను ఎల్లవారును వచ్చిరి. మిల్లులో మామూలుగా పని ప్రారంభమైనది. లెక్కయింపబట్టి పనివారును మిల్లులకందకు వచ్చిరి గాని లోనికొక తక్కిన మిల్లులందఱును బోధించి అన్ని మిల్లులలోను పని వాపుతేయుచిరి. అల్లరులు జరుగలేదు.

కలకత్తా

అసహాయవాదులు కలకత్తా నగరమున 1 వ తేదీని ఉత్సవముచేసిరి. ఉదయమున చాల ఊరేగింపులు జరిగెను. మధ్యాహ్నము ప్రజలందఱు మరయుటచే బహిరంగసభ జరుగలేదు.

తంజావూరుమండల మహాసభ

తీర్మానములు

- (1) ఈ సభవారికి గాంధీ మహాత్మునియందు సంపూర్ణ విశ్వాసము కలదు. మహాత్ముని విధానమునే కొనసాగించెదము. (2) కారాగృహమున కేసరియలకు మహాత్ముని, దొడ్డయ్యలకు గడంగివంతులకు కేసరియల నిఘనా రభసించియిచ్చువారు. (3) ఎన్. దండపాణిశెట్టి, భవానిసింగు, కెంకటాచార్యుడు, చక్రవర్తి అయ్యంగారు, మహాత్ముడు యిల్లపా, గయబుద్ధికి సాహెబు, నుబ్బుత్తా, మహలిగ కన్నగారు చూపిన త్యాగమునకు సభవారిభివందించుచున్నాడు. (4) కృష్ణి అల్లీల్ల-ఘనమునకు కాంగ్రెసు స్థాపనఘనమువారనుమతి కొనగవలెను. (5) హిందూ మహాత్ముడియై మైత్రీ రాగుగానున్నది (6) ప్రత్యేకమునకు గాట్టుమునై మూల వదులకలెను. ఖద్దరును హెచ్చుగా వేయవలెను. అందరూ ఖద్దరునే ధరించవలెను. (7) అస్పృశ్యతను తొలగించవలెను. నిమ్మ జాతులను ధరించవలెను. (8) మద్యపానమును నిరోధింపవలెను. (9) యజమానులు తాడి కొప్పుచెట్ల కల్లుగీత కొనసాగెదము. (10) కల్లుగీతము కృత్రిమాని యితరస్పృశ్యుల నవలంబింపవలెను. (11) కల్లు సారా వేలంపాటలు పాడెదము. రహస్యముగా యితరారా చేయునాడెను. వాని నమ్మునాడెను. (12) ప్రతిగ్రామమునను లంటిక దళముల నేర్పబుపవలెను. అసహాయ కల్లుసారా గు కాణము అవద్దని క్రయనిరోధమును కొంత ముగ జరుపవలెను. (13) జాతీయవిద్య నభివృద్ధిజేయవలెను. అనుతిర్యాగము లామోదింపబడెను. మరుచటిసభను తుంధకోణమున జరుపవలెనని శ్రీమాన్ కే రామచంద్రయ్యగారు (ఉపాధ్యక్షుడు) ఆహ్వానించెను. 31 వ తేదీ కాత్రి 8 గంటలకు సభ ముగిసినది.

ఖలాఫతుసభ

31 వ తేదీ కాత్రి 8-20 కి ఆ కాలోనే మార్క్స్వాదా బహులాసాహెబు (బానియంతాడి) కాక అధ్యక్షత్వంకం ఖలాఫతుసభ జరిగినది. కొన్ని తీర్మానము లామోదింపబడెను. ఒక ఖద్దరుట్టును కేసులో 10 రూపాయలకు కొనిరి. కాత్రి 9 గంటలకు సభ ముగిసినది.

మహారాష్ట్రనాయకుల విడుదల

పూనాలో స్వాగతము ఊరేగింపు

మూర్తీ సత్యాగ్రహకేసు సందర్భమున కఠింకత చేయబడిన కే. ఎస్. కరండికర (కేసరి) కి సహాయ సంపాదకుడు) డాక్టరు పాలనూలు గార్లను మరీ నలుగురు కలంబింప 1 వ తేదీని ఎరవాడ చెరసాలనుండి వదలిరి. కెల్కరు, గోక్షే, లహవారి, తిలకాచారు, అవధిగార్లును భారత సేన కలంబింపవలెను చెరసాలకడ కేసరి వారికి స్వాగతమునంగి పుచ్చునూలువేసి ఊరేగింపుతో నగరమునకు గొనవచ్చిరి. కేసరి, మహారాజు ప్రతికలు కాశ్యాలయముల దును, తిలకు పాఠశాల లోను, సత్యాగ్రహకార్యాలయమునందును భాగత సేవాసేవనము నందును తా. బూలము లొసంగబడెను.

కలాబా మండల కాంగ్రెసు సభము

పాఠశాలలను, శ్వాసయస్థానములను, కాననసభలను బహిష్కరింపనాడెను. కలంబింప ప్రమాణబంధనలలో సాధ్యములైనవానిని తీరవేయవలెనని కలాబా కాంగ్రెసుసంఘ ప్రతినిధులు అల్లీల్ల-ఘనమునకువారికి తెలిపిన కమయములను సవరించుచు సుపాదించబడిన తీర్మానము నుచేల కాంగ్రెసు సంఘసభలో నామోదింపబడెను.

కే. తంగమిరానుసాహెబుగారు

చెలసాల నిబంధనల నత్రిక్రమించినందులకు కఠినశిక్ష వి. కే. తంగమిరాను సాహెబుగారు సుధురచెలసాలలో 657 క ఖయదీగానున్నాడు. ఉద్యోగుల వృత్తిరవలకు కృతి కేసుగా నెరడు గాంధీ జయ అలంబుగా కరమయిందెను. ఇతరులను ప్రోత్సహపరచెను. తాను భోజనమును మాని ఇతరులను ప్రోత్సహపరచెను అని అతనిపైని కేసుచేయగా ఒక సంవత్సరము కఠిన శిక్షచేయ బడెను.

మూల వలంబింపులకు నోటీసు

ఖలాఫతు జేవయమున కన్నపురి పులియంతోపు మహాత్ముడియులలో కెంకుకేడ్ తెప్పడెనని మూ వివరలను బాంధికి భంగముకలుగనున్నదనియు వాకు తెలిసినక గాన మిరు 2-8-22 క తేదీని పలు 11 గంటలకు తప్పకు నాకరై పూచీ:కుల నేల యయ్యక్కరలేదో తెలుపవలెనని 107 క్రింద 3-7-22 క తేదీని చెన్నపురి ప్రధాన రాజధాని పోస్టోఫీసు మూల కలంబింప కెప్పను అబ్దుల్ హిజాబు, మహమ్మదు జిగ్గ, అబ్దుల్ రజాబు (రహిమాను గారి సోదరుడు) గార్లకు నోటీసు పంపెను

చెలసాలలో రాజకీయవైదిల

సదుపాయము

కాననసభ్యులును ఉద్యోగులును భిన్నాభిప్రాయము కలదు

తైమ్ముప్రతిక పరిచేవనము

చెరసాలలో రాజకీయ ఖయదీల సదుపాయములను గూర్చి బొంబాయి కాననసభలోగీతీకల చర్చజరిగినది. "కానన సభ్యులలో హెచ్చుమంది ప్రభుత్వముతో కేటీభవింకలేదు. ప్రజల అభిప్రాయమునకు కృతీకేసుగ దొరకవలెవారు ప్రస్తుతించుచున్నారని యీ చర్చవలన వెల్లడియగుచున్నది. ఇది చాల అసర్వకము గాన నీ విషయమున నిష్పంకయముగా ప్రభుత్వ విధానమును ప్రకటించి దొరకవలెనని విపరీతాభిప్రాయమును కెట్టజేసి తొలగించవలెనని తైమ్ము అఫ్ ఇండియా ప్రతిక పరిచేవన మొనరించినది.

నృపేంద్రనారాయణ చక్రవర్తిగారిపై కేసు

అసహాయవాది యగు నృపేంద్ర నారాయణ చక్రవర్తి గారు 'దేశమాత ఆజ్ఞ' అనురాజ్యలోపాధిపత్యమును ప్రకటించిన కలకత్తాలో ఆయనపై కేసుచేసిరి. ఈ కేసు 1 వ తేదీని విచారణ జరిగినది. 124 ఏ క్రింద నేరస్థాపన చేసిరి. ముద్రాయి వాదింపలేదు. వెంటనే కేసు విధింపవలెనని. 3 వ తేదీని వాయిదా వేయబడెను.

కలకత్తాలో విక్రయనిరోధము

కలకత్తాలో విదేశీబట్టలకుకాణములకడ్డ విక్రయనిరోధమును కలిగించినందులకు 1 వ తేదీ 6 గంటకి జార్జునా వేయబడెను. ఇద్దరికి చెరి యొకరూపాయి, నలుగురికి చెరి 10 రూపాయలు జార్జునావేసి, 19 రూపాయలు చెల్లించునో ఒక పెం పెడి వైదును 1 రూపాయనియ్యిని సాంధికాంశుకరణ కొట్టునాకుంజవలెనియు విధించిరి.

ఇది మనశ్శాంతి మనోభావ నమనరించి పంటలకుఁ బ్రాశ
 ధారము. చంద్ర, పుత్ర, డెందులవనసే యొక పొరుగుదల కావున
 ద్యోతుల నిజమిచ్చియుంటుంటి మనకౌత్సాహ్య మొదలించి
 పోదు. భూములు కొలుచుట కావలసివలెఁ తూములును నెత్తు

W. E. Smith & Co., Ltd, Mount Road Madras.

వైద్యరత్న పండిత, డి. గోపాలాచార్యులగారి (1045)

కలరా ఔషధములు

మాకలరామందులు అనేక మునిసిపాలిటీవారిచే పొగడబడియున్నవి.

ఈరాజధానిలో ఈకలరావ్యాధికై యుపయోగింపబడు మందులలో నెల్ల మాకలరామందులు

శ్రేష్ఠమైనవని ఖ్యాతమహించెను: 1045-3

మామందులు కలరా తోడనే నమృతమృతము. మేము అనేక వేలజనలకు ఇచ్చిచూచి దీనిమహిమను తెలిసికొని యున్నామనట అతిశయోక్తిగా నెంచకూడదు. పసిబిడ్డలు మొదలు వృద్ధులఁజను అందఁజను, గర్భిణి స్త్రీలకు కూడ వీరినుపయోగింపవచ్చును. ఇతరచుందులవలె నివి మూత్రమును బంధించుట మొదలగు దుష్ఠణములకు చోటివ్వవు.

కర్పూరాద్యరిష్టము 6 ఔన్నుల సీసా ర్పు 0-12-0 } కలసి ఒకస్కెట్టు ర్పు 1-2-0
విమూచి సంజీవని మూత్రము 12 0-6-0 }

తంబివీలొనము. పండిట్, మద్రాసు. ఆయుర్వేదాశ్రమము. '41, ఆచారప్పక వీధి మద్రాసు.

బొగ్గు వులు ను వాయువు (Carbonic acid Gas)

అన్నివిధము లయిన ఏరేకుడ్ వాటర్లు తయారు చేయుటకు ఉపయోగించునది.

చెన్నపురి గవర్నమెంటు కమిషన్ ఎక్సామినర్వల్ల గ్యాసు శుద్ధమైన దని యోగ్యతాపత్రము పొందబడినది.

సోడావాటర్ మిషనులు

ప్యారి అండు కంపెనీవారిక సబ్ కంట్రాక్టరులు లేరు గాన వలయువారు క్రింద కనపరచిన విలాసమునకు నేరుగా వ్రాసుకొన్నయెడల అర్హుల సప్లయచేయబడును.

ప్యారి అండ్ కంపెనీ, మేనేజింగ్ ఏజెంట్స్,

ఈస్ట్ ఇండియా డిస్ట్రిబ్యూషన్ లండ్ మగక్ ఫాక్టరీస్ (లిమిటెడ్) నెల్లకుప్పం.

(దక్షిణ ఆంధ్రాను జిల్లా)

మలయచందనము

గనేరియా అను తెగతోగమునకు మలయచందనము

కర్ణాటక లేదు. పిచికారితో పని లేదు. ఎలుపు, తెలుపు, పచ్చి, అను మూడు విధముల నె & తో గ ము ను కూడ వూటలలో మున్నును. స్త్రీల వీరముగా వ్యాధులకు మంచి ఇది రాజోషణము, (1251) ధర్మ 1 & 2 లు 2-4-0

గంధర్వ పార్శ్వ, రాయవరం. (గోదావరిజిల్లా)

కట్టలా? కత్తులా?

రెండును కట్టలలో చిత్రముగా నిమజ్జబడ్డ కత్తులు.

ప్రతిదినము వందలు ఖర్చు. (8785)

ఒకటి తెప్పించి చూచిన దానివిలువ మీకే తెలియ గలదు. వెల 5-8-0 మొదలు 25-0-0 వరకు గలవు. ఇంకను తక్కువ ధరలవి గాని, ఎక్కువధరలవి గాని కావలసిన యెడల తయారుచేయించి పంపగలము. పోస్టేజీ వరైరా వేరు. భారతవస్త్రభవనము - బెజనాడ.

తామర, డోబీసు తీట

మొదలగు వాటికి శాస్త్రోక్తముగా నూతన పద్ధతి ననుసరించి కనీ పెట్టబడినవి.

ప్రోటల్ ద్రావకము

ప్రోటల్ ఆయింటుమెంటు

ప్రోటల్ సోపు

గుడ్డలకు తగిన మృణాళపడదు. దీర్ఘ కాలమునుండి ఉన్నవి కూడత్వరిలో మాయమైపోవును.

మదరాసు కెమికలు ఇండస్ట్రీసు (లిమిటెడ్) పోస్టుబాక్సు నెం. 1208, మదరాసు

ఇ సా న థే లె

మలేరియా జ్వరమునకు అమోఘమైన ఔషధము.

జ్వరగడ్డను కరిగించి, 15 దినములలో వ్యాధిని పూర్తిగా పోగొట్టును. మలేరియాను రానియ్యక ఆటంకపరచుటకై ఉపయోగం. సాయంకాలములందు పూటకు ఒకమాత్రం తీసుకొనవలెను.

అస్సా

తిమిరువాయువు, మూత్రరోగము మూత్రకృచ్ఛిగ్గయొక్కటియే. నమృతమైనట్టి మందుల దుకాణం

మెస్సర్సు గోరియో (లిమిటెడ్)

Esanafale. ఇండియా, బర్మా

ఆతంకని గ్రహ ఔషధాలయం

స్థాపితము 1881 సం॥

ఈ ఔషధాలయపు ప్రసిద్ధి జెందిన ఆతంకని గ్రహ మాత్రాలు

వీటిని నేవించి మేలుపొందిన అనేకులు పలుమారు విడవక కోరుతున్నారు. గాన ప్రతిఫలము మీరు కూడను పొందవలెను అనుట చూకోరిక - ప్రస్తుతం తపాలు ఖర్చులు కూడను కోరిక పంపబడు మాయొక్కజాబితాలకు గాను దయచేసివాయుడు.

ఆతంగని గ్రహ ఔషధాలయం

(219) 26 బ్రాడ్వే, మదరాసుకు వ్రాసేడి.

ప్రతాప కస్తూరిమాత్రలు

ఇవి మిక్కిలి ఘాటుగలిగిన నువాసనగా నుండును. తాంబూలములో గాని విడిగాగాని 1-2 మాత్రలు పుచ్చుకొనిన ఆనందముగా నుండుటయేగాక, అజీర్ణము, వాయువు, జలుబు జ్వరము, స్నిహితము, కడుగు, ఉబ్బరము, కలరా, ప్లేగు విషజ్వరములు, నీటిదోషములు, పండ్లనోషములు, మొదలగు అనేక విధములగు వ్యాధుల కిది ప్రజ్ఞాయుధముకలె పనిచేయును. వేలకొలది సీసాలు విక్రయ మగుచున్నవి. (8851)-2

200 మాత్రలసీసా 1-కి రు 0.4-0; డబ్బె సీసాలు రు. 2-8-0

వి. పి. చార్జి ఎన్నిటికైనా రు 0-6-0.

పి.సి.ఎ.ఆంధ్ర కో. ఆయుర్వేదసమాజం, పెరిడేపి. నెల్లూరుజిల్లా

ప్రకటన

కురుక్షేత్రసంగ్రామము.

1922-23 సం॥ ఇంటర్మీడియేటుకు పఠనీయ గ్రంథము. ఇందు బాంధవులకు రాజ్యాధికారము లేమి నిర్ణయింపబడినది. వెల రు 1-0-0.

శంబుకవధ (నాటకము)

(ఉత్తరరామచరిత్ర)

రామానుజముపై నభ్యుదయకవమగు వివర్ణము. ముప్పది పుటల పీఠిక.

రామానుజ యుద్ధ కాలము నిర్ణయింపబడినది. వెలుగునూరు మూలనాంశములు సవిమర్శముగా వెలుపలబడినవి. రామానుజునికథ నెఱిగినవారిల్లఁ జరుగఁదగినది. వెల 0-12-0.

కలయవాడు: రైతు ప్రెస్, మూడిన్చేట, తెనాలి. (గుంటూరుజిల్లా)

ఉంగరములు

వివాహసమయములందు, నాటకములందు, ఇతర శుభ కార్యములందు బహుమతినిచ్చుటకు, స్వంత ఉపయోగమునకు తగిన మొనటిరకం బంగారు ఉంగరములు,పుష్కరాగములుచేర్చి కట్టబడిన ఉంగరములు, క్లావరు, అర్డర్, పీలు, పాము, మున్నగురకములలో గలవు. ఇవిగాక అన్నిరకముల బంగారు, వెండి నగలు తయారుచేయుచి అవ్యక్తమునకు సిద్ధముగానున్నవి కృత్రికరముగా లేవున్న వావను తీసికొని కైక్ మిచ్చెదము.

లక్ష్మీ జ్యాయలర్ కంపెనీ,

(191) 18/233, వైనాబజారు, మద్రాసు.

(3081) "కత్తికట్టలు"

ఇదొక కత్తి గజము పొడుగు గలవి. పొగడెను. 1-కి రు 4-8-0.

దబను కొనువారికి ఒకటి ఉచితము. పోస్టేజీఖర్చులుకూడ మలయువారు జగదల్లో ఒకరూపాయ అద్దాము పంపవలెను. బి. వెంకటేశ్వర్లు అండ్ కో

కట్టర్లు అండ్ లాక్ మేకర్లు లెం. నెడ్డాపురం. (గోదావరిజిల్లా)

లిగ్రాఫిక్ అడ్డెను: "ఇండస్ట్రీ" నెడ్డాపురం.

abu Chetty Street MADRAS.